

הנלוו עד כאן והם נעלמו דברי המצניח והמצניח זכרונם לברכה גם הרינו
עלנו כחצו יתור מנחם וזה בקדושין פרק האומר כי אם מדבר נמשא עלמו
שלפניו כמו שאזכיר לפנים נעיה. הרי מוצא דבריו ז"ל שנהגה כזה שהיה
בפסוק עשה כל המצוות אשר צוה ה' אלהיך ואל תשכחן ואל תשכחן
שהיה האשה נעיה להטמין נעמה שאינו כאן המקדש עלי שצדא עדים שקיי
הנלו והיה לא להאמר לקבל. אפילו לדעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ה מהלכות
גרשין שכתב מימי הנאי בין שהיה נקום עשה צין שהוא נשכר ואלו העשה יכולה
ליכנס מיד האשה שנתגרשה על פי אחרת הנאי ולא חיישי' שמה לא תקיים
הנאי וא לא להאמר דמינה משתמע דהיא כחונת לומר שקיימה הנאי אפילו
שהיה נקום עשה אפילו לדעתו ז"ל אינו כאן בנאון כחצו הנאי לומר שקיים
הנאי כיון שהוא חלוי ציד אחרים שהיה האשה כחכר וכן כהן עניו צעל מ"מ
ז"ל במקום המכר חה לשובו ודע שלף דבריו מודה הנאי שהיה חלוי ציד אחרים
ודבריו אינם אלא הנאי שהוא צידם עד כאן הרי מוצא דבריו לומר המקדש
המכר לומר שקיים הנאי כשהאשה נכחית אחרת חס לא יצר הדבר בעדים.
ולא לצד חין דבריו ממש לאסור האשה צדאי אלא אפי' ספק אסור שמה
האשה כדבריו וקיים הנאי חין כאן כלל ומותרת להנשא לכהנאה וכן כתב
צדאור צעל נמקי יוסף צעס הרעננ"א בקדושין פרק האומר וזה לשונו. כל
הנאי שהוא נקום עשה צין בקדושין צין גרשין על צעל הנאי להנאי ראה
שקיים אחרת ואם לאו לא הו קדושין כלל. שאם אמר לאשה הרי את מקודשת
לי על מנת שאתן לך מאתים זה או על מנת שאתני הרי הוא נחזקת שלא נתן
הוא או שלא נתנה היא עד שיהא שם ראה שנתן או שנתנה ואפילו הוא
הנאי שלו בלדד בנאי שדבר ענין לשלשון ואם עבר זמן קיום הנאי אינה
מקודשת כלל ואפילו גע אינה לריכה מקפך שעל מנת כן קדשה שכל זמן שלא
יהא שם ראה שקיים הנאי שלא יכיל לומר קיימתי דלי לא יקיים ויאמר קיימתי
ותהא לריכה וממנו גע וכל הנאי שהוא נשכר ואלו העשה וכו' עד כאן
לשון: גם הרינו זכרונם לברכה כתב צין במקום המכר צעס הרמב"ם זכרונם לברכה
ועם היות שכתב צעס הרמב"ם נראה שהוא עושה כי לא מלאה זה
הלשון צעסרו או אולי הוא צעס הרמב"ם. כי גם רבי' ירוחם כתב קלח מה
הלשון צעסרו צעסר אדם ומהו. סוף דבר יהיה צעס אי זה מה ז"ל הר"ר יוסף
הרי"ן שם. שלא ידענו אם קיי' הצעל הנאי הקדוש' אם לאו כתב הרמב"ם
שכל הנאי שהוא מנתה עמה וכו' עד ומכאן צירושלמי וכו' כי לא ראינו להאריך
צוקנדיקס צעהנקה לשון הקפדים כיון שח"ל זכינו ונמלאו ציד הכל ובתוך
דבריו שם כתב ח"ל וכל הנאי שהוא צינו לריכה כגון על מנת שאתני לי מאתים
זה או על מנת שאתן לך מאתים זה כלל גדול אמרו המולאי מחברו עליו
הראיה לפי בקדושין היה נאמנת ומותרת לשוק בגרשין הוא כאן ואסור עכ"ל:
הרי כתב דמותה לשוק נדרשה. דאפילו ספק חין זה כלל. וזה הלשון צעל
אות בלות כחצו צעסר אדם ומהו (נח"צ שים ועשרים חלק דרבי' דין קפ"ה
ע"צ). צעס הרמב"ם ז"ל עוד כתב שם צעס הרמב"ם וזו לנאי ונעל מנת
שארץ מאתים זה מקפיק' לא חיישין דילמא הרה לה למהי קדוש' ספק דכי
חיישי' הכי הנאי דעל מנת שים לי דלא מחוסר מעשה ואיפשר שים לו ולא
ידעין היה אצל גבי הנאי דהאן או דלרצף אם אינא דמקיים להנאי צהדי
הוא מקיים ליה כי ליכא סהדי לא חיישין עד כאן. אם כן עלה צידו מדברי
כל אלו הרבנים ונלי שום חולק דהאשה הוה מותרת בגרוה ואין זה אפילו
ספק אסור שלא כדברי הפוסק המכר שכתב והאריך צציעול הדר הראשון להחזר כחצו
וכיון שנתעלנו דבריו צעק דהין והאשה הוה מותרת יכול הייתי להפסיק הדבר
זה. האמנם עוד ראינו להעציר עיני פסיר על שאר דבריו וצפער צמה שכתב
בלד גבי' מנאליעלה למען לא יחשוב הרואה שאני מודה לו כי לדעתי דבריו
הם קולא גדולה צענין גרשין ואי אפשר להודות לו זה ולא לצד מותר שרצרו
הם קולא אלא שם כנגד הדין צכל. ומתוך שהחמיר צתחלה לומר על מותר אסור
הקל צתחרונה לומר על אסור מותר ועל כיוצא בזה אמרו צירושלמי לא ציט' לי
על דאמרת על עטור עמא אלא קופך לומר על עמא עטור.

ואתחיל ממה שכתב כשהציא ה' לדרין שחש צמהס החיור האשי' הוה
אותם החכמים ח"ל שם: שנית דאפילו אם חיימי לומר צתחורה
פרעון נחמס כיון שלא נחמס צמעות מוטעמים לא ילא ידי פרעון וכדאמרינן
צביעין פרק מי שחצו צמעהס דתנן אחר רבי שמעון צן גמליאל מעשה צלדון
וכו' יראה מכאן שהמחנה צביעין או בקדושין על מנת ליתן כלי אי שאף עפי'
שיתן שווי לא ילא ידי חוצתו עד שיתן הדבר צעלמו שהחנה ואף הכא וכו'
ע"כ. האיש הזה מרוב חסידותו אלל עלמו חוטצ' צצאים אחריו לא ידקדקו על
דבריו ולא ידע כי צנפשו הוא וצראשו יסוב עמלו כאש' עשה כן יעשה לו. והאמנת
כי גם צלי דיק רב הקושית מוצארת צדבריו צבאן ואין כוונתו להקשות עליו
ממה שצייר ראה לדבריו מרצן שמעון צן גמליאל שאומר צתפך כי זאת אינה
קושית כלל דאפשר לומר דקודך על המוצין: ולפי שרלה להציא ראה מהממנה
וצממנה לא נזכרו כי אם דברי ר' שמעון צן גמליאל הציאם לרואה וזכנתו
להציא ראה מרצן אלא משום דממעשה דרי' שמעון צן גמליאל צממנה חסורי
דתנן צממחיתין מוכה דרצן פליגי עליה וכדקאמר צממנה חסורי
מקסר וכו'. משום הכי הציא דברי רצן שמעון צן גמליאל ואם כן חין
קושית עניו מה הדר' האמנם הקושית שהיה מוצארת צדבריו צבאן היא דאין
יראה מנחת הממנה דקדושין וצביעין שיון בזה הדין כמו שכתב יראה מכאן
שהמחנה צביעין או בקדושין דמנחת הממנה חין הכרה כלל להחזיר זאת האשה
מה הדר דארכא לומר דדוקא צביעין אף על פי שיתן שווי הצגר לא ילא ידי
חוצתו אצל בקדושין לעולם אינא לך דלא והעצם כח"ס צממנה כמה פעמים
חוצת הקוביא דללענה קא מכיון וכומו שכתב רש"י עלה דקמס מביט אף אשתו
משום אינה מגרשה ומשום הכי לריכה לתת כמו שהחנה עמה אצל בקדושין לא

דאמרת כי יס' לי ראה צממקוס אחר לומר דארכא לקפוקי דשמא אינה מקודשת
משום דדוקא כמו שהחנה לריך לתת לה והיא מכל אותם הנחלים
שהזכרו צממנה פרק האיש מקדש התקדשי לי צדינר של כסף ונמלא של זה וכו'
על מנת שאני עני ונמלא עשיר וכו'. דמשמע דדוקא כמו שהחנה לריך להיות
ואפילו שהעצם לצנצ לדעת ח"ק דהלכתא כותיה לא הו קדושין מנאי דתנן
החם רבי שמעון אומר אם העצה לשנח צו מקודשת צממע דלח"ף אף על
בז דהיה לשנח לא היה מקודשת וכן פסק הרמב"ם צפ"ה מהלכותיו וכן כל הפוסקי'
אם כן צמענ דכשהחנה עמה לתת לה מאתים זה לרי' לתת לה זחיס כמו שהחני'
ואי לא לא היה מקודשת מנחת הראיה ודאי איכא לקפוקי וצקוק יכל אשא
ואתן לצאר הראוי לתפוס לענין דנא כפי הכרעה לעניות דעתי אצל מנחיתין
דלעלמא ליכא לקפוקי כלל אדכנה:

ואם היו דברי זה החכם לענין מדוע לרדי ההתר לצד צולח האשה ואם כך
צצטול זה הדר היה מנחל צין קדושין לגרשין והיה מדקדק צדבריו
לומר שמה שכתב שהמחנה לתת זחיס ונחן שוויים צתכטיעין דהוה ליה כאלו
קיים הנאי הוא דוקא לענין קדושין והרי האשה הוה מקודשת אולי גם
אני הייתי שותק להיות דבריו חומרי' גם כי כן נראה מנח"ס דלעלמא וסקל'א
ועריא דילה צממנה דדוקא צביעין מנחיתא ככחצו למעלה. אומנם צממנה שכלאמרו
הדברים צממנה שהיה צדבריו רבי לעניות דעתי שאלן להודות לו צדין שכתב
וראיותי

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

ואין טעור לדבר אבל הם לא נחלקו אלא אם נועיל נתינת שווי דמי האלמלא או לא ולפי זה נתקיימו דברי ואין קושי כנגדם כלל ומהנעלים תראה :

[illegible]

וראיותיו אינם כלל ראיה כלל. אדרבה יש לי ראיות לקיים שהדין הוא בהפך
ומה שכתב אזכיר אותם צעיה אחר שאנצל ראיותיו.

וקדם שטחתי'ל שצטויל' אצירי הקדומה ח' קענה ויהי כ' ז' הדין שז'ם הדין
 רחל' ללמד מכלן הוא ז' עד מחר כפי השכל וכפי שרטי' המספיע
 ח'ם שהוא רחל' ללמד מכלן דלדעת רצון האומר לחס'ם הרי ז' גטיך על מנת
 שחתי' לי אלף או עשרה אלף וז' ונתתה לו אחר כך חפלים או חפילו קוצי'
 כדי שזיין לז' שהיא מבורשת * ואם אחר לה על מנת שחתי' לי צדד פלוני
 או חפן פלוני חפילו נתתה לו כל חפלים אחרים שצטויל' או חפילו כל דמים
 שצטויל' אינה מבורשת. והנה השכל והדין יואלוו זה ויאמרו יליצ'א צארע'א
 וגיורא צמיו' שהוא זה האופן שהרי השכל יחייב ש'ם: קס' יעלה על הכל
 ותספערען צכס'ק לכל ח' זה חוב או חק או ח' זה דבר שהאדם חייב ה'
 יותר חשוב מהפרעון שצטויל'ם כציוויים. ואפילו שהיו חפלים ימים כל שכן
 ותספערען צכס'ק. כי כפי הדין אין חלוק צדיקים. גם כאלו יתן אדם
 לחצרו הדבר שהוא צטויל' ששהתה עליו הפרעון היותר חשוב הוא כס'ק וכל
 שכן שהוא חשוב יותר ותספערען צכס'ק כל זה נוצר עליו השכל ומקיימו' גם
 תורתיו הקדוש' הוצתה ומקיימת זה מנהג שהולכת לומר ח'נה מיותרת
 והיא ח'נה ישיב לרבות שום כס'ק ואפילו קוצין' כדלית' צצצ'א קינא פרק קמא.
 וגם כלומה הקבוי' מוציא זה ציור גמור דלית'א הס'ם רמי ליה יציי' לרצ'א כתוב
 מיטב קריו' וכו' מיטב אין ימדי אחרית' לא והתירא ישיב לרבות שום כס'ק
 ואפילו קוצין' הרי שלא הקשו אלא ממיטב לקוצין' לא ממיטב לכס'ק ודאי כס'ק
 מיטב מיקרי ועדיף מיניה * גם צצצ'א רב פפא ורב הונא צריה דרב יהושע הכי
 מוטעם דתרו' דמיטב הוא צ'י קרקע אצל צמטעל' כל מיני מיטב מיקרו
 מוטעמא דלי לא תחדן הכא ונודן. צמחא אחרית' הרי שאמרו שכל צמטעל'ם
 מיקרו מיטב מפני קוצין' קרוב וקל לרצון לעשותן צכס'ק א"כ הפירען צכס'ק כ"ס
 שהוא יותר חשוב וכ"ס דמשה' הכי לחיזק ר' הונא דקאמר הדין דמלי' דאמר
 ישיב לרבות שום כס'ק הוא צדלית ליה לחזק כס'ק או מיטב הרי נרצח ציור
 גמור שספערען היותר חשוב הוא צכס'ק ואם כן ח'ך יעלה על דעת שהתנהגה לחשה
 על מנת שחתי' לי כך וז'ים אם נתתה לו קצין' שוים' שהיא מבורשת ח' על
 צ' דליכא תרתי לרעותא שלא יתנה לו כמו שהתנה וגם שנתתה לו דבר יותר
 גרוע. וכשהתנה צמיה על מנת שחתי' לו צדד או חפן פלוני ונתתה לו כל דמים
 שצטויל' דליכא אלא חדא לרעותא והוא דלא נתתה לו כמו שהתנה ואיכא חדא
 לעינותא דנתתה לו דבר חשוב יותר הרבה יותר שנתתה לו כס'ק יתנתה לו הרבה
 יותר משהיו חפן שהתנה שכלמא ש'לה שהיה מבורשת זה דבר שאין השכל קוצלו
 צקום פרי' ולא הדין וכל שכן לפי מה שכתב דר' צביו' נכסים וצרכו לצרכה שם
 צפרקו מ' שאלחו ודייק ליה מהנמנר' דרצון לאו דוקא צצצ'אלי' שהוא דבר חשוב
 פלגי' אלא הוא הדין צדדד שאיכו חשוב כבייר ויכול' צו הילכך אחר לה הרי זה
 גטיך על מנת שחתי' לי ח' הכייר וכשרף או כאצד אינה מבורשת עד כאן וכן
 כדל'א מהרמז'ם וצרכו לצרכה דללו דוקא אלעל' שהוא דבר חשוב שהרי כתוב
 צצ'א הרי זה גטיך על מנת שחתי' לי צדד זה או כלי זה וכו' הרי דלא חלק
 ובכל ח' זה צדד או ח'זה כלי שצטויל' אפלי' משהו פרוטה כדל'א דהדין כן
 לדעתו. והשאל' ח' איפשר לומר צדייר או כלי גרוע וכדומה איכא קפידא לרצון
 ולא יספיק צשתחן לו דמיו' או חפילו כל דמים שצטויל' וכשהתנה שחתי' לו ח'ים
 אפילו כמה דליכא קפידא שנתתה לו חפלים כדי שזיין * זה ח' איפשר צשום
 פרי'ם אלא כמו שכתבתה צכלי' אינה מבורשת אפילו תחת לו כל דמים שצטויל'ם
 ומוטעמא דאמרו צמנר'א ללעזר' קא מציין הוא הדין כשהתנה צח'ים אינה מבורשת'
 ואפילו שחתי' לו חפלים שצטויל'ם * וכל שכן הוא * והואהו צעמא גופיה. ואחרי
 ציור זה התקדמה ושא' ח'יפשר להורות צדיירי' אם כן צטול דלית'א הוא מוכרח
 לכל ואפילו הייט קוצין' ח' זה דוקא צצצ'אלי' כל שכן אם הוא האופן שאין
 שום דוקא כאשר אצאר צע'ה ואומר כי

הראשונה שכח שכיין שהמשנה למעלה היתה ומדברת בזוים הוה ליה לתנא לפלוגי למחבי בדירה וכו' אינה ר'יה כלל דליכא למימר דהתנא נקט המחלוקת היסור מחודשת לרצון דלרדייה ללמוד הדין שכח הכי הוה ליה למימר על מנת שחמבי לי מחלבים זח ואבדו זוים דוקא קאמר כלומר ולא מחבי שחחן לו חפלים שוויים ונדלף נקט הכי למד הדין שכח והא לא עוכחא כלל דליכא למימר דמשום הכי לא נקט התנא כהאי גוונא ומשוי דפשיטא דיותר רולה אחרם זוים מנחפלים שוויים • וחזי דאי הוה נקט הכי לא הוה שומעין לרצון כשאמר על זכח שחחן לו אלכליתא אלכלא דוקא ולא זוים דליכא למימר דוקא כשהתנה שחחן לו זוים לריבה לתת זוים ולא חפלים כדי שוויים • אבל כשהתנה עמה שחחן חפץ חף על פי שהיה אלכליתא לם חחן לו דמיא כשאזנה קיימה תנאה מיקרי • אבל השתא דנקט דלינה יכלה לתת דמיא נזמיקס אלכלא כשאזנה כל שכן שאינו מועיל שחחן חפץ נזמיקס דמיא וכן על גז דלדעה רצון כשאמר אלכלית דוקא רולה לומר שאפילו אם חחן כל דמיא שנעולם אינה מנוקשת וכן כתב הרב רבינו משה בר מיימון זכרוננו לברכה והוא הדין אי הוה נקט זוים דזוים דוקא ולא מחבי שחחן כל חפלים שנעולם ואם כן איכא למימר דלאו מילתא הוה מחבי דאגרי דמקור הכי לא נקט התנא זוים וכו' ומשום דפשיטא וכו' דכפי זה לא פשיטא הוה • גם דאפילו הוה נקט הכי זוים הכי שומעין נמי דאלכלא דאלכלא דוקא קאמר ללא קושיא הוה כלל דמחלוקת רצון ורצון שומעין צן גמליאל לא הוה אלא בדמיא דלא שויי אלכלא והוה הדין אי הוה נקט זוים מחלוקת הוה חפלים כדי שויי החמים דלרצון לא מחבי אפילו שחחן דמיא כדי שויי אלכלא ולרי שומעין צן גמליאל מחבי והכי חתן נחשורי ומחשאר רבי שומעין צן גמליאל אינו חתן אלא דמיא האחר שאנו מוידים ומדבר רצון כיון דקאמר אלכלית דוקא ואינו מועיל שחחן אלא דמיא הוא הדין שאינו מועיל כל דמיא שנעולם דלין שחחן לתק

כסף ללוח וצביל ששכנע לא יתחייב ביותר מה שכל מי שכנע הוא נשבע לפדוע מה שחייב פן הדין וכיון שחייב ז' חסות ודין נותן כשאלו לו ז' חסות שפרע מה כסף כשלא התנה בפירוש לחת ז' חסות גם כשכנע אינו חייב יותר מה וכן ר' משה שכתב הרשב"א ז"ל בתשובה ששאלוהו מי שהיה חייב מנה לחצרו וכשנבע לפדוע לו וחרח שגלוס זמן הוצא עברה שבת השמיטה האם הוא חייב לקיים שבועתו ולפדוע כיון ששכנעוהו מן החורה והשביעית בזמן הזה הוא מדרבנן והש"י שהוא פטור מלפדוע כי לא נשבע זה לפדוע אלא בזמן שהוא חייב וכו' עד כאן וכ"כ הבא כיון שלא התנה בפירוש על מנת שיפרע לו כסף אלא שיפרע לו חסות בודאי נתחייב לפדוע כפי דין החורה וגם כשכנעו על זה נשבע אלא בנשוא שלפניו כי כשכנעהו עמה בפירוש שחתן לו הפך פלוגי לריכה לחת לו במו שהתנה משום דאמרינן ללערה קומרינן א"כ גם כשהתנה בזוהר לריכה לחת במו שהתנה ומההוא טעמא גופיה דלעורה קא מוכין . וחדע לך שיש חלוק שהרי באלטלית גופה מי שכנעו לחת אלטלית פלוגי לחצרו ואזדה או כשרפה הרי הוא פטור מלפדועו כי הוא חסות ודי שחתן דמיה ובכאן אע"פ שאזדה אלטלית דוקא קאמר וליה מורשת וכמו שאלטלית גופה יש חלוק לענין פרעון מחבלי גרשין הוא הדין בזוהר דכולהו חד טעמא כינהו ואם כן ראייתו אינה ענין לנשוא שלפניו כלל והרי היא בטלה . גם מה שכתב לענין שלפניו דאף על גב דנאמר דבעלמא לריד ליתן ז' חסות בכאן שכתן חכשינין ילא וכו' אינו אמת כלל ואילו היה יודע מנהג קהל קדוש קהל טובה ילא' בזה לא היה כותב מה שכתב אלא לא היה נקבה הסכרת בתחלת דברי . ואזדה שפילו אס כאמר צעלמא דלינו לריד לחת ז' חסות דוקא בכאן לריד לחת ז' חסות ואם לא התוודעו האשה תפסידי הרבה מה שנתנה קהל קדוש קהל טובה ילא' שכל מה ששולח האירוס לאירוסתו בחורה (מקורס) [מנהג] הוא שולחו צמעות וסית ומקדמיה הכל עם מה שיש לה מציית אציה ועושה או קונה חכשינין מהכל כפי רטונה ומכביסם לבעל בחורה נדוכיה שנה ונשעת כחצית הכחונה שומן כל אוחס הכביסם והתכשינין לכתוב בכתובתה ושומן אותן ביותר מחד' שוים הרבה לדעתיה שה' הרביע זה יוכלו לעשות צמה שקונה היא מהמעות אלא התכשינין שכתן לה לא יוכלו להוסיף בהם אלא שומים אותם צמה שנתנם האירוס . ואם כן היא מפקדת בזה הרבה והדין עמה שיתן כמו שהתנה . הרי כל ראייתו שכנע בזה הם בטלות . ועדיין לא נתקדשה דעת' בזה עד אשר חקצן כל הראיות שיש לי לקיים שהדין ה' צהפק דבריו ומי שהתנה בזוהר אינו מפקיק שחתן לו האשה בחפלים כדי שוויים זה הוא מוכרח מאלות הראיות ולא לזד אינו מפקיק בחפלים כדי שוויים אלא אפי' שחתן כל חפלים שבעולם אינו מועיל אלא לחת דמיו' כמו שאלטלית כי גם נקיים זה יפקיקו אותם הראיות ופחות מכת חומות ואזדה אחר כך אס יש חלוק בין קדושין לגירושין או אס הדין שות בשביס . ואומר כי כבר בהקדמה שכתבתי קודם צעול ראייתו כחצית שתי ראיות לבאר שגם בזוהר הדין שות כמו שאלטלית ולריכה לחת כמו שהתנה . הראיה הראשון מנהג שאמר צב"ק וגם השכל מחייב כן . הראיה השנית מנהג שכתב הרב רבי יקים ז"ל פרק מי שאלחו . עוד יש לי ראיה ג' לקיים זה מנהג ראייתו צפיק מי שאלחו על משנת רבנן ורבנן שמעון בן גמליאל באלטלית . בעל מייכה רבי אסי מרבי יומאן הרי זה גמיר על מנת שחתני לי מאלחים זה וחזר ואמר לה מחולין לך מהו חצית לרבנן חצית לרבנן ע"כ לא קאמר רבנן רבנן אלא דלא חללה בזה אלא הכא הא קאמר לה מחולין לך או דילמא שפילו רבנן לא קאמר אלא דקא מפיסא ליה דמיו אלא לגמרי לא אמר ליה אינה מורשת איחיה האומר לחצרו קונס שאתה נכחה לי אס אי אחת נותן לי כור אחד של חטים ושתי חציות של יין ר' מואר אומר חסות שיתן ומכביסם אומרם הרי זה יכול להחיר את כדורו שלא על פי חסות ואומר הריני כאלו התקבלתי הכי השתא חסות ללערה קא מוכין ולא לערה הכא משום הרומה הוא והא לא אלטריך עד כאן . פרש"י מהו מי שהיה הק מחילה קיום חכא' כאלו נתן או לא . חצית לרבנן דאמר דמיו לאו צמקות אלטלית קיימי ודמיו לא אלטלית הם אלא הכא הא חלליהו והוי כאלו קבל מעות ממש דמחילה כקבלה . קונס שאתה נכחה לי . קונס חסות עליך כל האשה שחתנה ממני אף זה אס רבה הסודר יכול להחיר מחליו בלא שאלת הסרת חסות ואומר לו הריני כאלו התקבלתי אלמא מחילה כקבלה משום הרומה שהיה לריד לנורן במו עד כאן : ועל זה קשה לי כיון שלדרי הצע"י הן לדעת רבנן הן לדעת רבנן שמעון בן גמליאל הם צריים על משנת אלטלית למה תבואל קדר שאלתו כשהתנה שחתן לו מאלחים ז' חסות ולא קדר שאלתו צלשון המשנה עולמה שהוא באלטלית וזה איפשר להשיב דמוסם הכי נקט הצע"י בזוהר ולא באלטלית משום דאמת הצע"י היא בין אדר אותו הדבר שהתנה עליו או לא אדר דלרבנן שפילו לא אדר איכא למימר דהוא ליה כאלו נכחה אותו הדבר צעלמא כיון דאמר מחולין לך ולרבנן שמעון בן גמליאל שפילו אדר אותו הדבר איכא למימר דליה מורשת ומעמא דקאמר כיון דלא פייסה אותו דמיו ומשום דבזוהר ליכא חלוק בין אדרו ללא אדרו כאשר כתבתי למעלה נקט הצע"י בזוהר לאשמועינן דהצע"י האתה היא בין אדר הדבר שהתנה עליו בין לא אדר . זה אפשר לומר אלא נראה דלא סגי דאכתי הכי הוה מ"ל למימר הרי זה גמיר על מנת שחתני לי אלטלית וחזר ואמר לה מחולה לך מהו בין אדרה בין לא אדרה . ובשלמא אי אמרינן דבזוהר הדין שות כמו שאלטלית וכל שכן הוא דלריכה לחת ז' חסות כמו שחתנה הצע"י כיחא דבי' הסוסיס שוין דדין וה"ל כאלו הכל נשוא אחד ותו דנקט הדין היותר מחדש לרבנן דשומא אף בזוהר מועיל אף מחולין לך אלא אי דוקא באלטלית לריכה לחת כמו שהתנה אלא כשהתנה בזוהר אס כחנה חפלים שוויים מקיימת לריכה לחת אס כן למה לא נקט הצע"י דין אלטלית עולמה ונקט בנשוא אחר מחולין מדין אלטלית ואמר בזוהר אלא וד' יראה דבי' הסוסיס שוין דדין :

עוד ראיה מהקוביא עולמה דאף בזוהר לריכה לחת כמו שהתנה ולא יפקיק בשחתן

בשפלים שפילו נכחה ז' חסות מועיל אלא זה הוא אמת גדול ואי אפשר להתיר צו וכו' שכתבתי למעלה ואפי' שחתן חפלים יות' מסודר דמיוס כיון דכשהתנה בחפלים שפילו נכחה כל דמיו' שבעולם אינו מועיל גם דלשון הרמזים אינו מוכרח להודות צב"ק אדרנה מנהג איפשר שאלו לומר ואין עושין הקס על זה הדין דבר שאלו חכר למעלה כלל ממש . ולהורות לנו הרב שזו היא דעתו הוה ליה לומר למעלה דכשהתנה בזוהר אס נכחה חפלים שמועיל והרי הוא כמקיימה התנאי אלא כיון שלא זכר זה הרב צהכרה אין לפרש ואין עושין הקס וכו' על הדין שלא חכר אלא על הדין שכתב וכן נראה לי שאינו חוזר ואין עושין הקס אלא על הסכר למעלה צמקס דבריו בפירוש שפירוש הלי לעניות דעת' הוא ככה שהרמזים ז"ל הביא המנהג על מנת שחתני לי ק"ק זה וכו' על מנת שחתני לי בתוך שלשים יום וכו' שאם נכחה מורשת . ומכאן הייתי חזי דן שהתנה עם אשתו שחתן לו אלטלית ואזדה שאם נכחה לו דמיו' דמורשת' חס הייתי דן אותו מצי' לדין מהמנהג הדין הראשון הוא שיש לחקור צמקס כשהתנה לו דמיוס כמו שהתנה דמורשת מאלחה טעם הוא כי איפשר להיות לא' מצי' קנות או משום שכתבה כמו שהתנה או לאו דוקא משום דכחה כמו שהתנה אלא משום דכחה מעות ומעות הוא פריון לכל הדברים ואפי' ייתי טופס זה השלשון האחרון צמקס דמי טעמא הוא דוקא משום שכתבה כמו שהתנה ובשאל חתן כמו שהתנה בכל הדברים אינה מורשת אס כן למה ליה לחת לאשמועינן דינא בזוהר לישמענין דינא צמקס דדוקא לריכה לחת לו אותו החפץ שהתנה עליו ולא חוועיל שחתן דמיוס צמקס וכל שכן כשהתנה דמיוס דלא מועיל נכחה חפץ צמקס אלא ודאי כיון דנקט הדין בזוהר נראה דטעמא הוא משום שהזוהר הם פרעון חסות לכל דבר שבעולם ואם כן כשהתנה באלטלית ואזדה אס נכחה לו דמיוס הרי הוא כאלו קיימה התנאי : עוד יש לז' לקיים זה והוא דכיון דמורשת' דקדא ק"ל דה' כסף בכסף והוא מרש' גדול אס כן כשהתנה עמה שחתן לו אלטלית והיא שות ק"ק זה צמקס חזר הדי' כמי שהתנה עמה שחתן לו ק"ק זה על הרוב והדי' האמר' צמקס נותן דאס נכחה לו ק"ק זה דמורשת וקיימה תכחה מיקרי כנגד זה אמר הרב שאלו עושין זה הקס וכו' ואין הדין כן אלא לריכה לחת' כמו שהתנה עמה . ודקדק בלשונו אבן גס כן צמה שאמרתי למעלה שדברים אחר חתן דמיו' לצד שכן עולה על הדעת לומר שדמיו' שוויה מפקיק כיון דטעמא הוא כמו שאמרתי . משום דהוא ליה כאלו התנה עמה שחתן לו מאלחים זה אומנם כשנכתבה לו חפץ אחר דליה תרתי לרעושת שאינה נותנת כמו שהתנה וגם אינה נותנת מעות לריד שיהיה אותו חפץ שות יתר ואף על גב דקיימא לן שות כסף ככסף הוא אומיא דהכא לא הוי ריכא הכי משום דלא נכחה כמו שהתנה ולריכה לחת כסף דוקא ואם הוא שות כסף שיהיה יותר מנהג שהתנה כדי שיוכל לעשותו כסף בקלות וכל זה לעני' שגלוס התנאי דאיפשר לומר דשות כסף לא יסיה פרעון חסות ככסף ומעמא דאומיא אלא צמקס התנאי עולמו כגון שהתנה על מנת שחתן לו הפך פלוגי לא היה כרי' לומר' דאס נכחי לו כסף דלינו מועיל כי אי אפשר שיהיה שות כסף יותר מנשוא מוכף ואם כן כמו שכשהתנה עמה בזוהר קיימה תכחה לו ז' חסות הוא הדין כשהתנה צמקס ולבטל זה בא הרמזים ז"ל כצוחר הנה זה הוא פירוש אמיתי וכיון דבריו הרמזים ז"ל ולא יחס אליו אותה הסברה הזרה חיו :

ג לא כפרש ואין עושין הקס וכו' על מה שלא חכר למעלה דבריו כי הוא דוחק גדול ומלשון א' שכתב הראש"ש ז"ל בתשובתו כלל ששי קימן כ"ס למדת קלת מהאומר והוא זה תדע לך דאמר' התם הרי זה גמיר על מנת שחתני לי אלטלית ואזדה אלטלית דוקא קאמר אף על גב דבבבלי תלמודא קיימא לן שות כסף ככסף שאני התם דללעורה קא מוכין וכו' ע"כ . הרי שהוכיח שות כסף ככסף לענין התנאי לא לענין קיום התנאי והוא על הדרך שכתבתי וכתבתי הראיה צעול גמור .

ג הראיה שהביא מלשון הרמזים ז"ל צמקס דנקט צב"ק או בלי וכן שהר כל הפוסקים ולא לישתנוי חד מייחיהו וכו' אינה ראיה כלל ויכול הייתי לבטלה על הדרך הראשון שכתבתי צמקס הראיה מלשון הרב רבינו משה בר מיימוני בפירוש המשנה והיא דמקום הכי נקט צב"ק או בלי דאפילו נכחה לו חלק דמיוס אינה מורשת' מה שא"י כן צמקס שחתן לו ז' חסות שאם נכחה לו חפלים יותר מחד' שוויי דמיוס דאיפשר דהויה מורשת' אלא כשהתנה כדי שוויי חסות לזד אין משם ראיה כלל דמורשת' : זה הייתי יכול לומר' והיה מקסיק' אלא איני רולה להודות צב"ק אלא כשהתנה בזוהר אפי' חתן כל חפלים שבעולם איני מורשת' ומי דנקט הרמזים ז"ל הדין צב"ק או בלי ולא נקט צמקס' הו' משו' דנקט החלוקה היות' מורשת' דאפילו כשהתנה צב"ק דוקא קאמר ואפילו אס חתן חלק דמיוס לא יועיל וכל שכן כשהתנה דמיוס שפירכה לחת כמו שהתנה ואי הוה נקט הדין בזוהר לא הויה שמועינן לחפץ ובפרע על פי מה שכתב הרב רבינו קסים זכרנו לצרכה והוא דעת הרב רבינו משה בר מיימוני זכרנו לצרכה כאשר כתבתי דלאו דוקא צב"ק חסות אלא שפילו כל אי זה צב"ק או בלי שיש בעולם ואם כן אפילו כשהתנה צב"ק של שות פדועה לריכה לחת כמו שהתנה כל שכן כשהתנה דמיוס שפירכה לחת דמיוס ולא יפקיה כשהתנה חפלים . גם הראיה שהביא מנהג שכתב הראש"ש ז"ל בתשובה שהכנעו לחצרו וכו' אינה ראיה כלל ואינה ענין לנשוא שלפניו ועם היות שלא ראיתי אותה התשובה בלוח הקטן מהראש"ש עם כל זה הכי מורה לו שאלות הדין לדעת הראש"ש הוא אמת' צמקס חז' מנהג שכתב בתשובתו צב"ק ח' קימן י"ג ששאלוהו על מי שכנעו לפדוע ציוס פלוגי ואזדה שחתנו צמקס האם הוא פטור מלפדועו או לא . והשיב שאני פטור וכתב עוד ח"ל ועוד חזי אומר אס לא פרע ראובן קודם שצעה צב"ק לריד ראובן לחת משכונ ציוס השב' שות מנהג לקיים שבועתו דשו' כסף ככסף וחפלי שוים הוא שיקיים שבועתו ע"כ הרי נראה שמוקיים שבועתו כשנתן משכונ אלא מה צב"ק לענין שלפניו דפשיטא דלענין פרעון חז' דשות כסף ככסף שאלו

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

גם צעל אנדער נאכער כחצו פ"י מאכלות איסור על הטמא שפסידו על שיש לי ציה בור עפר וכו' על מנת שיש לי צמקוס פלורי אם יש לי צאחור מקוס מקודשת ואם לאו אינה מקודשת פרכין בצמחא פסיטא ומפרכין עטו דמיטא אמר לה מלי נפקא לך מינה כלומר אם הוא רחוק אלא נרחמא ומייתיבא ההצאה לניה קא משמע לן . וכחצו הרשב"א ז"ל דעדיקאמא אלא נרחמא ומייתיבא משמע דדוקא בשאין לו קרוב צאחור מקוס אלא רחוק ומעבד ולפיכך היא מקודשת לפעמים שהיא רואי ליהנות זו ומורחא בהלכות אצל יש לו צמקוס אחר בקרוב מקוס כעבור מקודשת ואף על פי שהתנה עמה צפי' על מנת שיש לי צמקוס פלורי כיון דליכא קפידא מקודשת שאין לוור קפידא צמח שאין זו הפסק כלל עד כאן לשונו . והאר"ך כרחית לזו עוד . ומכאן צמחא בקודש שהזכירא אי דליכא מקודשת דראוי להיות כן דודאי איכא קפידא . ובחלוקה האחרת מקודשת דמשמע דליכא קפידא . ואף על גז שהר"ן ובעל מגיד משנה ז"ל שיהם חלקו עליו צמח שאמר שם הוא צמקוס קרוב דהיינו מקודשת דלדעתם ז"ל אפילו הכי לא היא מקודשת עם כל זה צאקור חמור כאשת איש ראוי לחוש לדברי הרשב"א ז"ל גם דאפילו לדעתם כ"י דעממא דלא הויה מקודשת משום דאפילו צמקוס קרוב איכא קפידא שיכולה היא לוור שפרכוס היה לילך צאחור מקוס ובתהוה עממי דאמור צירושלמי עלה דהיה דתכן על מנת שציה רחוק מן העירקן וכמאלא קרוב דלא הויה מקודשת דיכולה לזימור צמח הינא מיטרפסא אלא . מיטרפסא אחיא . אצל ככאן בחלוקה שהזכירא דמקודשת כראה דליכא קפידא כלל אפילו לדידה ובכח"ז איפשר שגם הם היו מודים שראוי לחוש לנצרת הרשב"א ז"ל והיה מקודשת וכן כראה לעניות דעתי לחפוס לענין מעשה . ועם כל זה גם ככאן מי שיראה לחוש לנצרת אלו הרבנים ויאמר בחלוקה שהזכירא דמקודשת דהיינו מקודשת לחימורא ולריכה גט ומנא אצל אם יקדשה אחר דגם ומאחורו השמי לריכה גט אי לא אחלוק עליו כי המחמיר תצא עליו צרכה . אמנם בחלוקה שהזכירא זה דלא הויה מקודשת והיא כשהתנה לתת לה כך וכך וזוים וכתן לה חפלים דמי שוויים לצד או בהפק ששהתנה לתת לה חפץ פלורי וכתן לה דמי שווי לצד דודאי הכל מודים צה בלי שום חולק שלא כדברי הפסק המזכיר והוא מוציא . ועוד ראיתי דלקדק על דברי זה השוסק קודם שאפסיק הדבור צלפול אחד שכת' ואף על גז דלעקר דינא איני מודה לו והוא מוכרח עם כל זה הפלפול שכתב לקיים דבריו הוא צעל . והוא זה הוא הקשה כי פירוש נתינה צעל כרחו כח הכרה הוא כפול עממא כ"י דלא היא נתינה . ותיקן כי צהכרה אם לא קבל המוקבל אליצא דכולי עממא כ"י דלא היא נתינה . ותיקן כי צהכרה לט לוור דלמאן דאמר נתינה צעל כרחו היא נתינה דאפילו אם לא קבלם המוקבל הויה נתינה וההכרח לזה הוא דאפילו למאן דאמר נתינה צעל כרחו לא הויה נתינה אם כפו למקבל וקבלם אפי' צעל כרחו היא נתינה ואם כן למאן דאמי דהוי נתינה צהכרה סליק דרגא ואפילו אם לא קבלם המוקבל . וצאחור דאפילו למי' נתינה צעל כרחו לא הויה נתינה אם כפו למקבלו וקבלם דהוי נתינה הוא מננה שאמורו הסופרי להאי ליטנא אם היה צפיו יעשוהו ציה דין לקבלם צעל כרחו עד כאן כלל דבריו : עיקר הדין שכתב דלמיר נתינה צעל כרחו שמה נתינה ר"ל אפילו שלא קבלם המוקבל הוא אחמי ונכון עם שיש להסויק עוד צזה לוור שפרכין שיוליאם מידו לקיים תלה נתינה וכמו שכתבתי לעמלה אצל שיקבלם המוקבל ודאי אין לריך ומתקומו צמי' עמלה הוא מוכרח צמח להשכיחם ואין אלו לריכין להציא רחיה מחור לא מההספות ולא מההספות צלשון האחרון שעליו אלו דכין הוא מוציא מננה שאמר וכי אלטעריק ליה להלל לתקויי שלא צפניו ואם אחת הדבר דכשאמור נתינה צעל כרחו הויה נתינה רולה לוור דוקא כשקבל אם כן הוה ליה למימר וכי אלטעריק ליה להלל לתקויי צעלא קבל והוה שמעי' צמות טפי דאפילו כשהוה צפניו לריך שיקבל . וכן צמח שאמר אצל צפניו צין מדעתו וכו' ה"ל למימר אצל כשקבל צין מדעתו צין צעל כרחו הויה נתינה . אצל כיון דלא נקיע קבל או לא קבל אלא צפניו ושללא צפניו כראה דצמח תליא מילתא צמחתינה הנתינה צפניו ואפילו לא קבל . גם מהלשון הראשון הוא מוכרח מדקאמר מדאלטעריק ליה להלל לתקויי נתינה צעל כרחו הויה ליה נתינה מכלל וכו' והאי נתינה צעל כרחו דהויה נתינה הוא אפילו שלא יקבל דשללא צפניו עסקין ודאין הרין לליטנא . צמח פירש נתינה צעל כרחו דהויה נתינה הוא צמח והוא אפילו אפילו שלא יקבל . צמח פירש נתינה צעל כרחו הכי מוכח על הדרך שכתבתי צלשון האחרון . הרי הכרח חזק מהגמרא ועם לשבח לקיום הדין הני' אצל עעמו של זה החכם הוא עמם פגום ויש כנגדו קוסיות חזקות אין להם חירק כנראה .

הקדמה הראשונה היא דכיון להעטם דכחן הוא לומר דלפילו למד כחיה צעל כרחו לא הירא כחיה אס כפו אחרו לקבל חרי היא כחיה העטם הוא מוצי' דכחצו החוספות יעשוהו צית דין לקבל צעל כרחו אס כן קשה צזה העטם יספיק לצית צצחי ערי חומה לצד כי סס הזכירו החוספות ההפיייה מציח דין לא לנשא דנע כי סס לא החכר בחוספות סיכולין צית דין לכופו . ואין לומר ששכי הנשאים שוים דדין זה וכמו שצצית יכפיהו צית דין שלא יראה לקבל והוא צציהם הוא הדין צגט יכפיהו צית דין לקבל וכן כראה שחפץ צמושלם זה החכם שצציהם שוים צצ' או ג' מקומות מלשונו . ראשונה שהוא הקשה צגט ואס חאמר שכתניה צעל כרחו וכו' ועל חשוצת זאת הקושיא הציח כל דצירו ומשנע דלדעוהו מה שאמר החוספות יעשוהו צית דין וכו' הוא הדין צגט . עוד שהוא כחצ למעט חיל אלל ודאי צין למד שמה כחיה וצין למד (לא) שמה כחיה אס קבלם חמקל אפי' עי' כפיייה שמה כחיה והעטם כמו שכתבו צחוס' למעט דיש חלוק וכו' עכ"ל . ואחרו החלוק הוא מוצר צגט וכן כחצ הוא למעט עוד צפירוק חא לשונו אלל צכרין שסלפכיש שאלוהו אלל ומחם שחאחי לי וכו' עד כאן . אס כן כראה דלעוהו שוים גט וצית וכמו שצצית כופין אחרו צצית דין הוא הדין צגט ללישכא קמא וזה אי אפשר לאמר

מחשבות

בשמות חפלים דהא פירקו עלה דהיחא קוסי דכדריס סתם ללמודה קא
עבדין ובר כרחה דלפילו בחרים איבא למימר דללעורה קא מוכין ולא מהבי
דלעור לה מוחלין . אם כן מהאי טעמא הוא דידן שלריכא לחת כמו שהחנה
לפילו בחרים ולא מהבי שמתן חפלים צמקוום וכל שכן הוא דהא מוספקא ליה
אי עדישא לרצון מוחלין לך ופירק דלא מהבי מטעמא דללעורה קא מוכין וכל
שכן דלא מהבי שמתן חפלים צמקום חרים . גם מנה שכת' רש"י ז"ל שם כן
מראה צנאי דכחצ הצני לרצון דלעורי דמים לאו צמקום חלעילית וכיו איכל הכא
הא חלעיליתו וס"ל כאלו קבל מעור ממש נכ"ל כרחה מלשון ז"ל דגם בחרים
לריכא לחת מעור ממש כמו שהחנה :

ערד נראה לך רחמים לקיים שגם נוחים לריכה לתת כמו שהתנה אף על גב דקיימא לן שזה כקף ככק עם כל זה יש מקומות רבים דכקף דוקא צעיר והם צפרעון חוצ גדולת ליה כקף ללוה דדוקא כקף צעיר למוחצ למוחצ כדליתא בכתובות פרק הכותב וכן בשכר שכיר צעיר למוחצ דוקא ואע"כ דלית ליה מעוה למשכיר צעיר למוחצ ולחנן לתת מעוה לשכיר כדמוכח במלעיל פרק בחורא וכן במזיק צעיר למוחצ כקף דוקא אי לית ליה מקרקע ולא קני בשוה כקף אחר כן כחצו התוספות אלו דסיני' בכמה מקומות בשם רבינו מה צנו' פרק קמח' ופרק הפדיון גס בנחמא פרק המוכר פירות גס בכתובות פ' הכותב וכן ה"ל לדעת רוב הפוסקים ורוב המוכר וזהו שם הדיון האחרון דמזיק לדעת הר"ף והרא"ש ז"ל צנו' פ"א ואחרים עומם לאו דוקא קמח' או מיעט דוקא צעיר למוחצ וכן ה"ל אלו אפילו קוצין בקמח' מיעט ואע"כ דקמח' לית כקף קני בשוה כקף רעת הרשב"א ז"ל בכתובותיו אבל בשאר הש"י דיון רוב כל הפוסקים פסקו כמו שכתבתי וא"כ כיון שיש מקומות דלא חנונין זהו שוה כקף ככקף צוה שהתנה עם אשתו צפירות שחתן לו נוחים נראה דהוי קפידא ולריכה לתת כמו שהתנה עמה וזה בכל התנאים שצטוטם כדאמרינן במלעיל פרק הזהב שהיה קוביא דמטעז אי נעשה חליפין וה"ג חסם . אחר רב אשי' לעולם דרומים ומאי בכל מקום שהו' כמות שהוא כדאמר ליה אי חנו' ליה מארכקי' חדשה יסיבין לך לא מלי' יהי' ליה מארכקי' יסנה חנו' דעדיפי מנייהו ומאי טעמא דאמר ליה לישבן צעיר' להו פ"כ : פרש"י ז"ל כמות שהוא כמו שהתנה עמו . מארכקי' חדשה של מוטעז כלעים חדשים . לישבן צעיר' לריך אפי' להניחם זמן מרובה : וחדש' נוחים לי שלא יסחירו יותר וחדש' ע"כ : וכחצ עולה ר"ח ז"ל אש"ל על פי שהישינים שרים יותר חייב ליתן לו חדשים כמו שפסקו דרובם צטוטלשים שוף שמשך חפץ מחזיר והתנה לו ליתן כור של חנו' חדשים חייב ליתן לו כמו שפסק עד כאן . הרי שנוי שמתנה צפירות לריך ליתן כמו שהתנה וכ"ש בנכסא שלפנינו דליכא מילת' יתירתא צהאי חנאה דליכא למוער דללעורה קא מכוין שלריכה לתת כמו שהתנה ואם התנה עמה שחתן לו נוחים דודאי לא קני שחתן לו חפלים . עד הנה נחרי " להציא ראיות נגד הדיון שכתב זה החכם שהעניש את אשתו על מנה שחתן לו כך נוחים דמגורשת אם כתבה לו חפלים כדי שוויים והנה הוא מוציא מנה כל אלו הראיות שאינו כן ואם יש ספק הוא אי הויא מגורשת כשתכנה לו חפלים שוויים ויותר כדי שבר עורה המכירה בריות דה"ל כאלו כתב' לו נוחים וגם צוה נראה לי מכה הראיות הנזכר דלא קני ול"ז הויא מגורשת אלא הרי דין הזנוים כדי' האלטלא וכמו דהתם אפליית דוקא ולא קני שחתן לו כר דמים שצטולי' ה"ה כשתכ' צוה' לריכה לתת חנו' כמו שהתכ' ולא קני שחתן כל חפלי' שצטולי' ומי שיר' להחמיר יותר ולונו' דהרי הויא מגורש' לחנוני' ולא לקולא וכפיקא מניה דאם קבלה קדושין ומחר שלריכה גע מנסיחם אי לא אחרוק על דבריו כי דרך חנוניא הויא קדושה ומוחצ חנו' עליו ברכה גס צענין קדושין כמו בנכסא הפרטי שלפנינו שאמר המקדש אם אחר ליד כך נוחים הרי את מקודשת לי ונתן לה חפלים שיים כדי' אותם הדמים לצד נראה לעניות דעתי דליכא מקודשת מכה הראיה האחרונה שהצבתי למעלה גם מכה הראיה שהצבתי מכל הכיו חנאי' שכתבו במתנה פרק האיש מקדש דמשמע מנייהו דצני' למוחצ לה כמו שהתנה וזהו ל"ד שני גס כן נשתאפה הזאת מותרת אם אחר הדבר שסעי' אלה עומתאליש שכתבייב לתת לה הארוס לא היו מלאים של קארה"ה"ייע וכן כתבו החכמים צעלי' שומעא מלוצה שאם היו מקארה"ה"ייע אינה מותרת כי אם מהלך הראשון לצד . האומנם אם נתן לר חפלים שיים כדי' אותם הדמים ועוד כדי' שבר עורה מוכירה בריות כח' לי דהויא מקודשת וכן אם התנה עמה לתת לה איזה בגד או אי זה חפץ ונתן לה דמי שיווי אותו הבגד ועוד דמי שבר עורה הקנייה בריות וזהו דבר מלאל לקנות כרעה דהויא מקודשת וטעם זה אחרון בין קדושין לגיירותין הוא מוציא דבגדיהן דליכא טעמא דללעורה קא מכוין אם כן לריכה לתת כמו שהתנה . אבל בקדושין דלא שייך האי טעמא אם שיהה הצטול צקיום התנאי' צמילתא דליה ציה קפידא לא הו קדושי' אבל אם שיהה צמילתא דליה ציה קפידא איכא למוער דהו קדושין והשתא אחי שפיר דמשכח דללעולית שגאה רבינו הקדוש צביטין משום דטעמא דיהה דללעורה קא מכוין דדוקא צביטין איחיה לההו דכ"א ולא שגאה בקדושין משום דהתם לא שייך ההוא דכ"א כיון דלא שייך ההי טעמו' ושם בקדושין במקומה כל הכוה תנאים דפרק האיש מקדש לומר' שגם בקדושין לריך לקיים כמו שהתנה ובגבד דהוי דבר דליה ציה קפידא אם לא ישלים אותו דבכל ההוא תנאים דפר' האיש מקדש אמרו צירושמו' דבכל חד מנייהו איכא טעמא דהרי קפידא ומשום הכי לא הויא מקודשת והשכל כיון דהמתנה לתת לאדם נוחים כך וכך בתוך זמן מה דרך משל שלשים יום ונתן לה חפלים דמי שוויים לצד דהוי קפידא ואינה מקודשת אבל אם נתן לה חפלים שוויים ועוד שבר עורה המכירה בריות ומלאל למכור בתוך השלשים יום דלא הוי קפידא והרי קיים תנאו והוא הדיון צ"ל לחלוקת אלו שכתבתי לתת לה חפץ ונתן לה דמים . יש לי עוד ראיה לשראי' לפסוק דיון בקדושין על הדבר שכתבתי מההיא דכ"א הרשב"א בקדושין פרק האומר והציאו הרב רבי' כיסים ז"ל שם

נחמה שאלת דיוקא ציטת המכירה המוקדמת שבוין זה חס חס
צפוי לא צנע . גם הדין והשכל כן מתייחס דעשלומו ציטת ביה שיהא מלמ
מן הסתם שיוכל לנחל ציטת כל יצ דעס יסלן ציט דין לכופו שיק"י מלמ
סמורה חל צנע חף על פי שהיה הסתם צמח חס חביב לי ק"ק זה וכו' ומה
הדבר דעמחה לא צדעמו כאשר כחצו המוקדמות ולכן מחוייב לקבל עם כל זה
לחן ציט דין יכולין לכופו שיקבל דעשלומו ירלה לקבל לא עצר על שום מלמ
מעמלמ הסמורה כדי שיכפשו ציט דין על כך וכל שכן צנע דעמחה הדבר חל
ואיך כופין אותו שיקבל כדי שיהיה מבורכת צנע כרחו . וצפוט לזה הלשון
דקצירה דנחמה צנע כרחו-לא הויה נחמה ואפילו ללשון האחר דקצירה ליה
נחמה צנע כרחו שמה נחמה לא עלה על דעס שיהיה זה כושא שיפול צו כפיי
ציט דין דודלי לא שייכה ציט כיון שלא עצר על שום דבר מוצרי חורה חל
שלין לדין שיקבל כיון שמהל נחמה דעמחה לא צדעמו כמכר :

עוד יש קושיא אחרת כיון נאחר שלדעת המוקדמות גם צנע יכולין ציט דין
לכופו כמו ציטת שהרי אמרו בגמרא צלישנא קמא ונחמה לו מוצעמו מוצעמו
צנע כרסה אינה מבורכת ולדבריה שמהא חומר שיכולין ציט דין לכופו קשה .
אם כן אפי' צנע כרחו מבורכת מה תאמר פירוש ע"כ אינה מבורכת
ר"ל שלא קבל הוא זה אי אפשר שהרי רצא בולל דבר ע"כ אינה מבורכת ור"ל
צין קבל צין לא קבל דלע"ג דלכו אומרים דלמ"ד נחמה צנע כרחו הויה נחמה
אפילו שלא יקבל חין אלו מוצעמו שם פשט המאמר חל אלו אומרים שהיה
כולל וצין יקבל וצין לא יקבל נחמה צנע כרחו שמה נחמה חל אלו כרחו
דלישנא קמא מה שאמר ע"כ אינה מבורכת רולה לומר ונחמא' שלא קבל אותו
הרי אלו מוצעמו הסתם זה הלשון צודא' חל צהכרה רולה לומר שאפילו יקבל אותם
אינה מבורכת כיון שהיה צנע כרחו זה הפך מה שהיה חומר דיוכלין ציט דין
לכופו כמו ציטת הרי אם כן קשה דלחן מלחן רחיה . כלל ונחמה צנע דלמ"ד
נחמה צנע כרחו שמה נחמה שר"ל ואפילו שלא קבל כיון שהיה צנע כרחו זה הדין
לא היה לנו חל מוצעמו דהיינו חומר דלמ"ד נחמה צנע כרחו לא הויה נחמה
אם כפ' אותו וקבל דהויה נחמה חוזה דבר צנע דכבר צלחנו דלחן ציט
דין יכולין לכופו . האמת כי זאת הקושיא האחרונה הנני מקשה אותה לו על
פי דבריו שכתב דמונה שיימור בחוספי יעשוהו ציט דין ומשמע דאפילו למלח
דאמר צע"כ לא הויה נחמה אם כפ' אותו ציט דין וקבל הויה נחמה דמשמע
לדבריו שמי שעושה דבר כפיייה ציט דין שהדין כוחו שיכפו אותו כפא' ע"כ
שהיה עושה הדבר צע"כ והשתחא קשה זאת הקושיא האחרונה כמכר כי לדעתי אינו
כן ואדרבה כנגד אותה הריאה שכתב יש לי :

קושיא חזק' והיא זאת דעכפיו אותו ציטת דין לקיים דבר שחייב צו מן
החורה אינו נקרא צע"כ אם הוא דבר שר"ל לעשותו לנלומו ואומר
רולה אינו חף על גב שכתבו המוקדמות יעשוהו ציט דין לקבל צע"כ זה דוקא
ציטת משה' דלא צע"כ החס שיקבל המעשה ומלכו חל צנע דע"כ שירש
לנלומו דכחיו אם לא חמלח מן צע"כיו וכן כל מלמ ומלמ החורה הדמונה
לה כעושה האדם אותה כפיייה ציט דין ואומר רולה אינו לא נאמר עליו
שהו' עושה צע"כ חל צלכו ואז לכלל הקרצן דכחיו ציט לנלומו וכחיו נמי
יקרצ' ולמדין מלמד שבוין אותו עד שיאמר רולה אינו דכחיו צע"כ' פי
האומר משקלי עלי ואיחא נמי החס צמא' ומייתי לה צלמור דכחיו עוצא
צקדושין פ"צ ויצמור פרק מלמ חלילה וצמא' פרק חזקה וכן הגע שטוח
הצנע דע"כ שיהיה צלכו ועם כל זה כשהדין כוחו שיכפשו צי' דין לגרש אלו
אומרים עליו שהגע כשר וקצרה צלכו כדחק צנעין פ' המגרש ואיחא נמי
צמקומות המכרים . והרמז נ"ל הויה הדין צלכו גרושין פ"ד וכן עמס
לדבר חס לשונו מי שהדין כוחו שבוין אותו לגרש אשמו ולא ר"ל לגרש צי'
דין של ישראל צכל מוקדמות וצכל זמן מוכין אותו עד שיאמר רולה אינו וכתבו
הגע והוא גע כשר וכן אם הכוה גי' וכו' ולמה לא צנע גע זה שהרי הוא
אנוס צין ציד גי' צין ציד ישראל שאלו אומרים חנוס חל לוי שנלחץ ונדחק
לעשו' דבר שאינו מחוייב צו מן החורה כגון מי שהוכה עד שזוכר או עד שכתב
חל מי שחפוי ילכו חרע לצנע מלמ או לעשו' עזירה והוכה עד שעשה דבר
שחייב לעשות או עד שנתחמק מוצר האקור לעשותו חין זה אנוס ממונו חל
הוא חנוס עלמו צדעמו הרעה לפיכך זה שאינו רולה לגרש מאחר שהיה רולה
להיותו יישראל רולה הוא כל המלמ ולשתחמק מן העצירות וילכו הוא שחפוי
וכיון שהוכה עד שחשש ילכו ואמר רולה אינו כבר גרש לנלומו עד כאן
לשונו חל אם כן מוצא שמי שכפ' אותו ציט דין לקיים מלמ החורה ועשה
על פי דבריהם שלא נאמר שעשה הדבר צע"כ חל צלכו וכיון שכן הריאה
שכתב לקיים דבריו הויה חל צלכו ההכרח הוא מה שכתבתי למעלה מלשון
הגמרא . עוד יש לי על פי זה שכתבתי הכרח אחד לומר דלמלח
דאמר נחמה צע"כ הויה נחמה שרולה לומר אפילו שלא יקבל שאל תאמר לי
חל דוקא כשקבל לא ימנע או קבל על ידי כפיייה או שלא על ידי כפיייה אם
תאמר שלא על ידי כפיייה אם כן מי הגיד לו שהדבר צע"כ כיון שקבל צלי
כפיייה ואם תאמר שקבל על ידי כפיייה לא ימנע או הכפיייה הייתה על ידי ציד
ישראל או שהייתה ע"י אנוס אחר . ואם הייתה ע"י ציד ישראל לא ימנע או
היה הדין שיכפו אותו או לא . אם היה הדין כוחו שיכפו אותו הרי כבר ציחארי
דלכו נקרא צע"כ חל צלכו וא"כ איך אמרו בגמרא דהו' צע"כ גס דלי אפש'
שיחלוק על זה הלשון הראשון לומר דלא הויה נחמה וליכא למימר דצ"ל פליגי
לשני דלשנא קמא חין יכולין צ"ד לכופו ומשום הכי לא הויה נחמה וללישנא
צמא' יכולין לכופו ומשום הכי הויה נחמה : משום דמוקדמות רייחם שמה ציט
חי ערי חומה חין לדין קבלה כלל לחרי ליכני דשלא צפוי עסקין . וא"כ
ליכא לאחוכי מיהא לענין דלדין שיקבל צהכרה כדאמרת חס יכולין צ"ד לכופו שיקבל
או לא . ואם הדין כוחו שיכפו אותו לקבל ומשום הכי הויה נחמה ללישנא

ועוד שכבר כתבו מקפרי המעשה שהתנה הארוס עם האשה צנע קדושין
שלא יוכל לעעון שום עענה אנוס צמולס ועל זה ההנח' קבלה הקדושין
אם כן אפילו לריש לקיש אינה מקודשת דהא עדיף מוצא דקאמי' על דעתיה
דר"ל היח' לריש לעצד וכו' וצמא' אפילו צנע העיטור וכל הפוסקים יורו
בהחירה ואם כן העולה מכלל הדברים שהאשה הזאת מותרת בגמרה וחין צמ
שום ספק כלל :

נאם הלעיר לוי כמחרי' יעקב ו' חצי' זלמ' :

נפשי שמתני לחח לי מהלכים צין העומדי' לכך עומס לאחור ולמועד' ומה
לי חלל ערכים והנה ערכי מך וצעלי הריצ ערכם צסקל הקודש חס
צונן ואם צמולס ולכל דבר צקדושה ואיך יחוס כמיו' יפלה פיהו לפסוק
ולדין צע"כ גיעין וקדושין כדאמר שמואל חל יהיה לו עסק עממן כו' נוסף
לזה כאשר נגלו חלי זוהר חכמה פסק דין החכם השלם כמחרי' לוי ילי' צן
הלוקח החכם השלם החסיד מחרי' יעקב ו' חצי' זלמ' ואצין דברות רחיוותי
מחוקקות מנהגות חס ועלי הופיעו צערי' עוהר חס כן מה חוסין' ומה חסן
ולא הכיח רחיה ודבר גדול או קטון אשר לא דבר עליה מלוקח לזה הויה
צציל הכסיעה לא אוכל לחמור ולחמור חלי הכיח לי מוקד להחגדר צו או
ללקוט מלקט שכיחה או פי'אם שנים שלשה ברגים צראש חמיר וחולס אשר
הכינני החכם הכיל להעלותי צמדרגה הזאת וכאז חס צנו ירלה ויגזור להודיע
דעתי הנקלה וצקוראו חלי צמנעתי ואני יולא לקראתו להודיע דעתי כפי מה
שהרבי

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

שלאחר בכתובות פי' חלשה שבהחלומה דף כ"ב שנים אחרים שבתקדשה ואמר
אחרים לא ראיתי שבתקדשה עוקדשה דאמרין. עבדי' אינני דווקא גבי' צעק
אבל בכלל אס' איחא שקדשות היו רואין העבדי' וכן כתוב בעבד' צדק מכות
בס' צעל העמור חל לשונו חק בנשכח ערדיו לא ראיתי אינני ראיה וכתב העמוד
והיכא קרי' אחר' אחר' הינא חמון ודייקי' צעלחא ספיר ולא חוק קידושין
וגירושין לר' עיון אי' אחר' כי האי גונא לא ראיתי אינני ראיה ועקבצחא דלא
חק לא ראיתי אינני ראיה חלל היכא דאמר ליה זה ראש חת לא ראש בעון דדיירי
צחלר אחד וכי האי גונא לאו הכחשה היא אבל דתרווייהו כסדרי' כינח
כי אחר חל' לא ראיתי כאלו אומר לחצירו לא ראית וסו' ליה הכחשה ואמר
חק עד אי' אומר ראיתי הסורב ועד אי' אומר לא ראית וחק גבי' צעלה ערופה
דאיה ליה הכחשה עד כאן לשונו. אס' כן צדקןשפכינו שסעידו ססיו רואין
זה הכערה ולא יראה מעשלייה עד חל' היום סו' ליה הכחשה וסו' דמיא להסיו
דאמרין תחם ססיו סעידו סעידים צעקת פלו' לו' פלו' פלו' או הרב פלו'
לפלו' וצא' ס' עדים אחרים וצא' עמנו סיה סיה או עמנו סיה הסורב
צא'ה סעם דהוי' עדות מוכחשת דוק ותשכח חלל סלפי' דעמי' יס' ספ' צין
עדות הראשונים לעדות האחרונים שבעדות הראשונים חזיון את העדים וצא'ו
סעדים ססם סחכס רבי' יוסק גבי' ורבי' יוסק ארוך סחכרים מוכחשין אותן וכפקא
וינח צין עדות הראשונים ססעידו צעקתי' סעו' היו צפחח סצ'ת' ועדה' סאחרין .

[illegible]

עוֹרֹרֵי הַמַּעֲמִים אֶחָד אַחֲרֵהֶם כִּי לֹא הִשְׁפִּיעַ הַבְּחִינָה וְהַתְּשׁוּבָה לְקִיּוֹם הַקְּדוֹשׁ
סֹמְכִים וְקַדְוִשִׁן הַרְשָׁעִים לִית צִיָּה מִמֶּנּוּ (וְכֹמֵהוּ) כְּאֶשֶׁר יִרְאֶה עֲרֻרָיו וְקִרְל
תַּצְבִּין מִחוּץ רִאיוֹת פִּסְקוֹ וְכֹמֵהוּ יִרְט צִיִּסְרָאֵל.
הַלְעִיר יוֹסֵף צֵן לֵאמֹר הַלּוֹק הַזֶּה יִלָּק סְבִיל זֶלִיל תִּכְתֹּב .

קלו ילמדנו רצינו על מנשה שאירע צמלים בנחור את שומר שכן מנחם
לכנענה אחת לקידושין והעדים העירו ואנשו שהם ראו שכן
לה המנחם . חמו עופם העדלת עדים הראשונים שהעירו על זה .

במותב חלתה כחדא הוינא כחנא צי דינא דחשימין לחתא כד חתו ר' חזרס קארמונה ורבי חזרס ישרל והעידושציוס חומי' שעצר בשעה צילא וצית הכנכת ראו חת כר' שמואל חוקאניא שחיה עומד עם אורדווייח צחו של כרבי וחיר לרפתי במדרגה הגדולה של הסולם שחזר צדסילס של השער הפונה למצוי הקראים והוליא וחיקו דבי שמואל הסוכר דינר זה וינייאלו וחמר לאורדווייח הסוכרי' צחי' שחקתי זה הדינר צקידושין לי ולקחה חתו והלכה לה - ומה שהעידו צפנינו כחצנו וחצחנו ציום שלש ע רח ימים לחדש כיסן שנת תרפ"ז לילירה פה חלרים והכל שריר וקיים עד כאן לשוני עופס העדלת עדות הראשונים . ועופס סעדלת עדות עדים האחרוני' הוא זה :

במותב תלתא כחדא הוינא כמנא צי דינא דמתעינין לתתא כד אחא לקדננא רבי אברהם בן עזרא והעיד שציוס חמישי שעבר היה חכבד הציה שער של הציה שדר זו היום הר"ר יוסף ב"י אוחו הציה שער הפונה למצוי הקראין וילא תחכס המכ"י ללכת לציה הכנסת ופתח לו הירלת ואחר שילא תחכס תאכר בעורו וכוכד הציה שער תאכר ראה רבי אברהם הקרנונה ורבי אברהם יקראל עומדים ותחון לציה שער תאכר ואחר להם מה אחס עושה פה כי תאכר עולה עליכם ואחרו לו יק לנו ומעט עסק צכאן ומיד קבר הדלת כדי שלא יזיקם האויך ואחר שעה צל תחכס תאכר מציה הכנסת ופתח לו הדלת ועלת לציה ומור וקבר הדלת ואחר זה תאכרצ שס כשהי שעות והוא עושה מלאכתו וכל זה האון לא ככס שוס אדם צנחה תאכר . וכן העיד אברהם אל שחקי שציוס חמישי תאכר היה וכוכד הציה שער תאכר צצירת אברהם ין עזרא תאכר ושעצרו הדברים כמו שאמר אברהם ין עזרא תאכר עד כאן עופכס העדויות :

תשובה יראה לי שאין ציח מיוחד באלו הקידושין כלל וכונתו לדרין . ונתן
 שראוי לחקור תחלה הוא אי עזרי איכסי למעני בכל זה והוא
 שיש צין העדים הראשונים והאחרונים שהוא קרוב לשתי שעות ואם תמלא לוונת
 דלא עזרי למעני אי הוי עדות מוכחשת או עדות מוזמה ונאי כפקא מינא
 צין עדות מוכחשת לעדות מוזמה . ואחר זה נחקור אם כאן עד אחד להעני
 שעדיין לא היחה צוגרת זאת הצתובם הנשים אם הן כאמרת להעיד או אלא
 לריד שני עדים כשרים . וגם בלשון הקידושין שהעידו שאמר תמקדש אם הוא
 לשון שיועיק בקידושין אם לאו וגם אח"ל שבשעת הקידושין נדקו לבת ויש עדי
 שהיתה מיייר שנים או ע"ו שנים ונאלצו לה שהיו לה סימנים אם כאמר עתה הונו
 שכולדו הקיונין ולריד להמתין ו' חדשים אחרים או כאמר כאן נאלצו וכאן ה' י
 מיום שהיתה מ"ז שנה ויום אי . וגם נחקור מענין התקנה שיש בקטלוגי
 ואלרים שלא לקדש בלא רשות בית דין ועשרה שאל קידש שלא ברשות בית דין
 ועשרה שאל דיו ואם יש הפרש אם מנחיק התקנה אחר צפיריש שהיו קידושין
 מופקעים ומי שיעצור על תקנתם או אם לאו אמרו אלא שהחרימו בלבד קתה
 על כל מי שיעצור על תקנתם . אם כאמר שכוונתם היה שיהיו קידושין
 מופקעים . או כאמר שאין כוונתם אלא שיהיו מותרין אבל לא שיהיו קידושין
 מופקעים :

וערה: חשיב על ראשון ראשון וכאשר שבעין השבע בדיקות האמור בנחם
בקהלדין דף י"א שהיו עושין לעדים היה אחד מהם כשהיה חילול
שמות בין העדים ואיכא פזובתא דתנאים דתכן ההם אחד אומר בשמי שמו
וא' אומר בג' שמות עדותן קיימת א' אומר בשלש ואחד אומר בחמשה עדותן
בטלה רבי יהודה אומר קיימת וכו' ובמורא דפסחים פרק כל שעה דף כ"ב
יש מחלוקת בין אבין ורבא בפירוש המשנה וזכרנו אבין איכא חתני לישיבין דבין
לדעת ליטעל קמא אמרינן ההם אור אבין כשתחלל לומר לדברי רבי מחיר א
אדם עושה ולא כלום לדברי רבי יהודה אדם עושה חלי שעה וכו' ולליטעל בת
אמרי ההם איכא דאמרי אור אבין כשתחלל לומר לדברי רבי מחיר אדם עושה
ומשהו לדברי רבי יהודה אדם עושה שעה ומשהו וכו' ואמרי ההם דרב הוואו
גרים יבדעו לומר לשמעתא קמיה דרבא והקשה רבי אוקומתו לדברי ואוקו
אמתייתין אלוקומתא אמריית :

ורענין פסק הלכה כחז הרמב"ם שאין אדם עושה אלא שעה אחת
שכחז צריך שכי ומהלכות עדות שאין אדם עושה אלא שעה אחת
לשמו אחר עד אחד נשתי שעות ביום ועד א' אומר בשלש שעות עדותו קיי
צריך העם לעשות בשעה א' עד כאן לשונו . אם כן הרי נחזיר ונלשנו כשעה
שהנשוא שנתו הוא דומה לדתו שהציור נמשכת י' יום יותר משעתו וכל
בתי הכהות שהראשונים אמרו שאחר שילאו נצית הכנסת היה הענין והאחר
אמרו שאחר שנכנס החכם נצית הכנסת כשתי שעות היה קצור הפתח ולא נכ
סום אדם ומס שהם היו שומרי הפתח ועושין שם מלאכתן כמו שהיו כה
בעדותו לעולם . וגם איכא דרתי עדים אחרים שהם החכם רבי יוסף
ורבי יוסף ארץ שהעידו שם הם היו למטה בגד הפתח ולא ראו שם שם
שם אדם ומס . ולפי דעת' גם כן אלו העדים הם ומכשירן עדות ע
סקידושין ואף על פי שאמרו שלא ראו ואמריקן שהם ששאוומים שלא ר
אילו עדות דוקא צעקן שלא ראו שאפשר הוא שהיה אלא שלא ראו כאלו

אם לאמר שלא היה אלא עדה מוכתרת היא חסידות דרזק וצאקורא דרזק
עד אי לאון צענין סקיענין וגם עדה נשים חס פטוה נחלמוד .
ובתשובה שאלה כחז המדרי צימח פרק חלומה לכהן גדול זה לשון
השנה הרים ז"ל . ושאלה על יחומה נחלמודה חס יכולה לנאון
אי סמכין על עדה נשי' שהיא נה יא שנה ולא ככנס ליי' שנה ודאי סמכי'
כיון ש'א צעל ואפילו היחה גדולה אין כאן אלא קידושין דרזק והיחסינו
רזק דרזק עכ"ל . ואף גי' שצמחדי היא מועתה זאת התשובה שם חלומה
כלל מועתה ציד הכנז רבי דוד פלאג' שיש לו תשובה הרמיה נכחתי' יד אס כן
לא לנו שאל יס עדי'א כמו שיש לנו כאן או עדי' גי'ס :ן כאמרו' כיון שאקורא
דרזקן היא אפילו שחיל שהיא עדה מוכתרת חלל כזר אומר' שהיא עדה
ומז' ואין כאן עדה כלל . וגם יס ספק אחר צבאן שלדעת הר"ר דוראן והרשב"א
אפילו בדקוה נשעת הקידושין ואפילו היחה נה ט"ו שנים צדוה עדי' לריכין
שיעידו ששעה חדשים קודם היו לה שתי שעות כדאמרינן שאין צין נכחתי'
לנדרות אלא וי חדשים וכל זמן שלא יעידו על זה אפילו היתה מנה עיר
שנים היא נפק קידושין ואם פטעה ידה וקבלה קידושין מאחר לריכה נג'
מנכיהם . ואף אס הרמ"ש חולק על זה בתשובה שאלה ובעלי התוספות נדון
שלפנינו שהוא חסידות דרזק כשה"ל שהיא עדה מוכתרת כדאין הן הרשב"א ורבי
דוראן לקדוש עליהם צענין חסידות דרזק ווי שירלה לעמוד על דעה הרשב"א
ז"ל ייעין צמחדי צמחדי פרק מי שמה : גם מענין התקנה י"ל שאין שום
חשש צאלו הקידושין כלל מפני שודאי חכמים כשהקנו התקנה כוונתם לא היה
אלא להפקיע קידושין דאס לא כן מה הועילו בתקנתם . ואף אס הרב ריב"ש
היה נזכר' גע לחומה כלשם תקנה להפקיע הקידושין אינו מן הדין סבך ה'י
אומר צפ"י שלא היה מן הדין אלא מלך חומה ואף ש' שהתמקין לא אומר
אלא שהיה נחמס מי שקדש ולא פ"י צמחדי שפיקעו הקידושין כחז הר"ר
דוראן שהיה מתקנת אס כוונתם נה חמס להפקיע הקידושין או להחרימם
בנדר שכתב ח"ל ואם התקנה היא סתומה ולא פירשו דבר מזה אלא שאמר
שלא יהא נקוה ציד שום אדם לקדש אלא צמחדי תי'שוא' ודאי שהעובר על
גדרן ראוהו לעונשין חלל מתקנת' לי אי אפקיע' לקידושין מיתה אי לא .
ולא שאני מקופק אס יש כח צידם על זה דוראי יפה כחם נה אלא שמתקנת
לי אס היה דעת הלכור להפקיע הקדושין אס לאו ואין הדבר יולא עיר
ספק עכ"ל .

הבדל העולה שזאת האשה היא מותרת לגמרי מלך כל הדרין שכתבתי למעלה
ואין צה שום חשש כלל . וראוי ליקר למקדש ונעדים שעצרו ופרטו
גדר הקדושים וכחצי ופרק גדר יסכנו נחם וכל השומעים ישמעו ויראו ולא יסיעו
לפרוץ גדרן של ראשונים ולא יהו צבות יסחל נחשבות לפירלי הדור כהפקר
והם זרע צרכי י" : כאס חתום יעקב צי רב :

שאלה ראוין קידש צמורה אחת שהיתה משודכת לו ומקדמה דכא צפני סב
עדים וזה עופס העדות :

במחנה חלחא כחדא הוינא חתנא צי דינא דחתימין לחתא כד חתא כד חתא רבי
אברהם קארמונה ור' אברהם ישראל והעידו צמיוס ה' שעבר צמעי'
שילאו מצית הכנכת ראוהו ח"ר שמואל חוקאכייא שהיה עומד עם אורדואיית
צחו של כ"ר מאיר לרפתי צמדרנה הגדולה של הקולס שהוא צדחילי של הסער
הפונה למצוי הקרלים והוליו מחיקו רבי שמואל הכומר דינר זה ריב"ל ואמר
ואמר לאורדואיית הכומר צמיי מתקדש הדינר צקידושין לי ולקחה אותו והלכת
לה ומה שהעידו צמיוס כחצו וחמנו ציוס שלטי' שעה ימים למדס כיון שנת
הרפ"ז ליירה פה מלרים וסכל סרי וקיס ע"כ ואנשי הצמורה צמיוס עדה אחת
וחו עופס העדות :

במחנה חלחא כחדא הוינא חתנא צי דינא דחתימין לחתא כד חתא כד חתא לקדמא
רבי צמרהם צן עמא והעיד צמיוס חמיי' שעבר היה עכבד הצ"ה
סער של הצ"ה סער צו היום הכ"ר יוסף צני' אותו הצ"ה סער הפונה למצוי
הקולין ויאל חתכם הכומר ללכת לצית הכנכת ופחה לו הדלת ואמר צלי' חתכם
הכומר צעורו מצבד הצ"ה סער הכומר ראה את רבי אברהם קארמונה ור' אברהם
ישראל עומדים מחוץ לצית סער הכומר ואמר להם מה אסם עושים פה כי האצק
עולה עליכם ואמרו לו יס לנו מעט עסק צבאן ומיד סגר הדלת כדי שלא
יוקם האצק ואמר שעה צה חתכם הכומר צמיה ופחה לו הדלת ועלה לצית
וחזר וסגר הדלת ואמר זה נחעכב סם כז' שעות והוא עושה מלאכה וצב
זה הזמן לא ככנס סום אדם צמחל סמכרת . וכן העיד רבי אברהם אלשארקי
צמיוס חמיי' הכומר היה מצבד הצ"ה סער הכומר צמחרת רבי אברהם צן עמא
הכומר וסעברו הדצרים כמו שאמר אברהם צן עמא הכומר עד כאן חופס
העדות :

ועתה שאלנו מכת להסיר מכתל מדיך עוי צדבר של ערה ולעמוד על
שתי העדויות ועל תשובה החכם הסלם כחצי יעקב צידר ילי' ששלה
מדמשק וכת' צה שהקידושין סה' אינן קדושין מכנה פנים משובים לרא' אס יס
דבר של טעם צדצרי וסורנו מה מעטע הצמורה חל' :

תשובה עמדתה על העדויות ועל תשובה החכם הסלם י"א ולא ראיתי צהן
סום מעט לא מלך הענין ולא מלך הדין ספקס סם ועתה יעברו
דצרי צכני מרין . ואקרא צברין להוכיח צמיעור לאפקי ארין כי אין צדצרי' כמו
שחש צמקוס מעמוד לא יסצ : כחצו צמחל דצרי וצבאס אמרי סמחדי' הסני'
הכחישו וסיומו את הרשקוים וסיוצ מעדוהן שיש יוסר מעט' וכלי צין סתי הכחות
שהרשקוים' אמרו שצמעה שילאו מציה היה הענין והאחרוני' אמרו שאחר סככנס סחכ'
מציה כסתי שעות היחה סבורה הפחה ולא ככנס סוה אדם ממש סהם היו סומרי
הפחה ועושין סם מלאכה וכומו שהוא כחצו צעדותו למעלה עד כאן לסוה \$
ואני

מחנה ואין צו מעט מכיון דלא עזרי חסדי למיעי' אלא שמה אחת וכומו
סכתנו צמס הרמזים ז"ל .

ערך חזי אומר שאפילו לא היה צמיהם אלא מועתה של חלי שעה לא אמרי'
עצדי חסדי למיעי' צבי חלי . ולסנין זה נחקר צמחלמוד לא חסכר טעוה
רעצדי חסדי למיעי' אלא צענין חקידוה ספיו עשין לשני העדים שהאחד
אמר כך והא' אומר כך ולא מלאס צמיוס צמחלמוד עעיה צמיי עדים המעידים
נגדס להסיוס או להכחישם . וגם לא חכר צמחלמוד כשצרים אומרים צמעה
פלוכיה ויוסדות וצלו סרים אחרים וסיוסם ואמרו צמחה שעה הייחם עמנו סכאמר
עצדי חרל מנחי הכחות [למעני] ווליי לא ה' צמחה שעה אלא צמעה אחרת
אלא שאמר עדותן מנחה חס אמרו עמנו הייחם צמחה שעה כחכר למעלה
צמחה הצניה וכו' וסמרינן אס אי אפסר סרלו ממש המנשה עדותן מנחה
ואמרי' כיוול סחלי' מנחי הכחות טעו צמעה אחת אלא ודאי לא אמרינן צמיי
עדים עצדי חסדי דטעו אלא כאמר שהעדים זריון סם כדאמרינן צמכמי' מחן
מקורה לכל עדה חיתה מקורה לכל והעדים זריון סם והרמזים כחצו צפ"ט
מהלכות עדות סחלי' דסרים סמיערו צמחה הצניה וכו' ואמר סחלי'
עדות מנחה חס אמרו העדים האחרים צמערצ הצניה היו צמחה סעה ולא
סכיר רעצדי חסדי למיעי' צמחה שעה כמו סכתו צפ"ט מהלכות עדות
רעצדי חסדי למיעי' שעה וסיה כסורר דצרי חלו לאלו וציה סכאמר
יסעצו דצרי . וגדולה מנחה כחצו צעלי התוספות צמכדריין וצמכמים לדעה
רצא סכתו חס לסוים צפרק היו צודקין צדיצור סמחיל אחד אומר צסלס
ואחד אומר צמנשה סקסה ריצי' לרצא דאמר צפרק קמא דפסחים אדם טועה
סתי שעות ומסור וכו' ואס חמור מכל מקוס כיוול עוברא כי הוה צצמיה
הוה יס לוור דקסבר רצא דלין לחלות טעוה צמיהם ומכאן אהה הדין קיו
לכולי עמנא אס צמיי עדי' שיש קלה הכחשה צמיהם אמרה שאין ראוי לחלות
סעוה צמיהם אלא צמחד מנחם צלצד כל סכן שלדעה כולי' עמנא ואמ'
שכסמשי' סכמיו צמעה פלוקי' שאין ראוי לחלות טעוה צמיהם סכמיו
לדבר אחד ומפני זה לא תמלא צמחלמוד סמכיר טעוה אלא צא' אומר כך ואחד
אומר כך . ומה סכתו הרמזים צפרק סתי מהלכות עדות שדרך סעס לעוה
צמעה אחת כיון :מה שאמרו צמכמים עדות מקורה לריון ומחן מקורה לכל
וה"פ שדרך סעס רולה לוור סמון סעס לעוה צמעה אחת ודי סכתו טעוה
צמחד מן העדים צמה טעוים סמון סעס ואף על פי סחיה ראוי שהעדים
יסיו זריון חלל צמיי עדים סמכמיון על שעה אי ואין ספרס צמיהם ודאי אינן
אומרים זה מלך טעוה אלא או מלך סרלו לסקר או סמאומים אחת יסמורה אמרה
סמחמיון סמכמים :

ערך כאמר שומל לשון הקידושין' אין מנחה צאלו הקידושין כלל צעבור
שהעדים העידו סמחה סלסון נחן לה הקידושין שאמר לה צמיי סמיי זה
הדינר צקידושין לי . וזה סלסון ודאי אפילו למחן דאמר ידים סלינן מוכיחות
סו ידים צבאן יורה שאין כאן לא יד ולא סום אחיה כלל שאין צבאן סום
לסון סיורה סהים מקדש סמה לסוס אשה לא לה ולא לזולתה שהוא אומר סמיי
זה הדינר צקידושין לי ולא אומר למי הוא מקדש או אס היה מקדש סמה אלא
סמחמור לו זה הדינר צקידושין לו לכסירלה לקדש ואס היה רולה לקדש לסוס
אשה הקידושין לא היו לו אלא לה או למי שהיה רולה לקדש . ועוד סלריך לוור
לסון סיורה שהוא מקדש לחצו וכומו שהוא כחצו צמיון פרק ססולה :

וגדורה מנחה כחצו הר"ר דוראן צמחד שאמר לאדם אחר עול טענה זו וסעיצ'
לו למח ואמר ליה סלח ידך ואמח צו אז אומר ליה סמיון קדושין
על צהך וסעיצ על אז סלסון סמיי כלום חס לסוה מפני' שלא אומר צמעה
קידושין דצרי' שהאשה מתקדשת צהן סכסמור לו קידושין על צהך אינו מוכיח
צדצרים חלו שהאשה הוא מקדש עכ"ל . וכל סכן צדדון שלפנינו שלא חסיר סום
אשה סחיה מקדש אלא סמיי זה הדינר צקידושין לי . עוד כחצו הרב סמכר
צמחונה שאלה ח"ל ועוד דצמי' שילאר לסון סיוכה לחצו כדעוכה צפרק
ססולה צני ציעול גע דליצעי' לן סחם סרי הוא סרס מהו ואסקינא דליצנא
דלסנא מנחמ וכו' ולפוס הכי נחצו צלסון זה לקדש סרי אס מקדשה לי
מסוס דליצני' דלסנא מנחי' חלל צלל סרי לא מנחמ לחצו דמיו לחס הוא כחס
סוה ולא אומר כלום וסכאס שאמר קידושין הן ולא אומר קידושין יהו או סרי
סן קידושין אינן כלום עד כאן לסוה . וסרי אס דן ק"ס סם סמכיר שהאשה שאמר
קידושין על צהך לאו כלום אלא כל סכן צבאן שלא סמכיר לסוס אשה : גם
סרסנא' ססיו צמחון סתון ללחא כסך ואמר סחיי נוחן לך לקידושין ולא יס
ומצרים על עסק קידושין והוא לא אומר לה סחא מקדשה לי כיון דצמיינן
ידים מוכיחות מי כיוול דליצני' מקדשה או כיוול דמקדשה כיון סקבלה
אוסס לסס קידושין ואמר דלסנא חלל דאמר דצמי' ידים מוכיחות' אין זו מקדשה
ואפילו אמרו סמיהם לסחקדס נחכוכנו חיתה מקדשה דמכל מקוס צמעה
נחיתה לא היו סם ידים מוכיחות . ועוד שהמקדש שלא צעדים אפילו סמיהם
ומדים חיתה מקדשה וכל שאין כאן ידים מוכיחות אין כאן עדות אלא :גיהם
ססם אומרים סלכך נחכוכו וסוף דצרי וסיה יס לחוס להסמיר סמח צקידושין
צכענין זו לא צמי' ידים מוכיחות פ"כ דצרי . סרי צפ"י לדעה סרסנא' שאפילו
צבאן סחיי ידים אלא סלינן מוכיחות לא אמ' סרלוי לחוס אלא מפני סמיהם
אמרו סמכוכו לסס קידושין חלל אס היחה האשה מנחמה' לא היה חוסס
לקידושין כלל וכ"ס צדדון שלפנינו שהאשה מנחמה ואין סום יד כלל וסיה
מוכיה סלסון סמיערו סמיי חקמה זה הדינר צקידושין לי שהוא היה סמיי ולא
סיה . וגם מענין סמה אס היחה צמרת או לא נחקר אס צדדון שלפנינו
סדות נשים או עד אחד כאמון לוור לא היחה צמרת מפני סמחלל צבאן ע"א
סמאמר סמון הקידושין לא היחה סמה כי אסמיי' סמה ו' חרסיסורוה צדור צמחלמוד
סצין נעדות לצבורה סמה חרסיס' אחר סיולדו לס סקיענין וצדדון שלפנינו אפילו

שאלות ותשובות רבי אבן חביב

נשמים כל שכן דבר שזין זמן מוגבל לכין צו שיעור השעות דעמו וטעו * ובר מדין ודיון ידוע הוא דשני פתחים לעקום ואיפשר שכתבו מפתח האחר ולי הוא קמן דשאלתו הוא חומי הכי * כחצו כל זה ללכות הקולמוס לומר דאפי' לפי דבריו אין כאן לא הכחשה ולא הזמה כלל * וכבר כחצו צבירור שאין אחריו צירור דלפי האמת אין כאן עדות ולא ריח עדות לא להכחיש ולא להזים :

עוד כחצו נחשבות החכם החכם דליכא דרתי עדים אחרים שהם הזכר כה"ר יוסף ג' ונערו ר' יוסף האריך שהעידו שגם הם היו למונה בדר הפתח ולא ראו שכתב שום חכם משם ולפי דעתי גם אלו הם מחמשים עידי הקידושין וכו' עד כאן מריה דאצורה מה זה החצו ומה עוצו של חכם זה וכו' לא ידע כי כה"ר יוסף ג' הוא פסול לעדות זו כי הוא צעלמו קידש הצחורה החכמה אחר שקידשה האחר צוים שנתקבלה עדות הקידושין הראשונים צפני כ"ר משה ו' אשר וכו' יום עוצ פריגה ואיך יעיד לצעל האחר וקיימים חת קידושיו ונמלא מעיד לעלמו ואפי' שהחכם המשיג לא ידע צכל אלה שלא צא זה צעופס השאלה גם עיקר עדות זו לא צא בשאלה והוא כדעס ללא שאלו ממנו ולא נחן לצ להשיג צחכמי המוקס וצית דינס לשאלו מהס פרטי הענין ולהעלות על לבו כי חס היו הם ומצטלין קידושי ראשונים לא היה הולך חליו לשאלו חת פיו על זמח ישימו ישרים ישלולו אצירים כי מי שמע כזמח וכדבר הגדול הזה הנהיה ח"ס אשר מלאו לצו להחיר ערוה החמורה שלא צמקס עיגון צעדריו באלו ולא יחוס לרוחם ולשומעים וגדולה מזאת אומר דאפילו חס היה העד כשר והעדו עדות אין לה שום מליחות מלד העומים האחרים של העדים האחרים כי לא נזכר זמן גם צלוחה עדות ואין שם זמן קצוב לכין צו השעות כדלמון :

ועוד דבר ידוע הוא שלא יוכלו לרואה הרוחם חס ככנס ארס צפחח הצית חלל חס יהיו יושבים צדהילת או לפחו צמדרה העליונה שלו חצל צצית ואפי' נוכח הפתח חין מליחות לרואה פתח הצית ולא מי שיכנס לדהילת שיש דהילת אחר צציתם והנה העדים העידו עליו שכלה לצית ולא יסצ עממס דדהילת ואס יצני עליו ציתו כאן * גם שדצרו מחמשים זה חס זה יוחר משהעדי מחמשים אלו חס אלו כפי דעתו שהוא כחצ למטה ז' חס כן צבדון שלפנינו שהעידו שהיו רואין חס העברה ולא ידעה חס העליונה וכו' ועדות זו אינה חלל על הצית אשר שם העליונה חס כי עדו' זו אינה חלל על הצחורה חס ידעה מהעליונה או לא ידעה לא על העדי' והמקדש הנכנסים לדהילת חו עדות לחוד חו עדות לחוד והוא פתח צבור וקיים צבור רחמנל לילנן מהאי דעתא * ועמה כיון שהוכחשו והחמו דצרו וכפלו יסודות צכין אחריו * אין לריק למעט אחריו ולא לרקק צמלמיו וצשאר דצרו שכתב צחר הכי ג' לא רחתי אינה עדות דמסקנל דמילתא דצעל העיטור שהציא לרואה לא דמי לעובדל דלין כלל דהוא כחצ ז' חצל היכא דתרווייהו כהדרי כינה כי קאמי האחד לא רחתי כאלו אומר למצרו לא רחתי דה"ל הכחשה ע"כ : ופשוט הוא דצעובדל דלין לא הוא הכי * גם אין לרקק אחריו צפרטי ההכחשה והזמה שרלה לעשות מההכחשה הזמה וזה פשוט לצעלי השכל והמוסכל כי חס לפי דצרו לית הכא הזמה כלל וכמו שפשוט צמפרטי' ז' * גם יחצוקן המעיין צלוחתו החצו שהוא מתחצט שם ואומר ז' שאלו חס לא יאמרו העדים חלל צבעה אחרת הייחס עמנו וכו' עד ורי העדים אחר שקורס שילאו חצית הכנסת היו לשם וכגרו דהלנו וכו' עד סוף הענין שאין דצרים אלו כדאי להשיצ עליהן כי אין ענין זה דומה לזה ואין לנו לורק צכאן צרלית העדים חס לפי דצרו * וצענין השעות גם כן כחצ שאין לחלות העשות צשני עדים מדחיית קושיא צחוספות חליצל דרצח ולצעל צה קידושי חורה ואיכא לחרולי מילתא צגונל אחרילא * גם ימלא המעיין דצבריו דקאמר מילתא ומלדה צצרר דמציא רחיו כנגדו וכאלה צרות עמו * צלשוטו ועעמו * ורי צהערות אלו כי חס צאלו להשיצ על כל קון וקון ירצו עלינו הדצרי' :

עוד כחצ שמלד לשון הקידושין אין ממשות צאלו הקידושין כלל שהעדים העידו שצזה הלשון נחן הקידושין שאמר לה צחי שחקמי זה הדיכר צקידושין לי זה הלשון ודאי אפילו למלן דאמר ידים שאין מוכיחות חו ידים צכאן יורה שאין כאן יד ולא שום אחיה כלל לפי שאין צכאן שום לשון צצורה שהיה מקדש עמה לשום אשה לא לה ולא צלולתה שהוא אחר תקמי זה הדיכר צקידושין לי ולא אחר למי הוא מקדש חלל שישמור לו זה הדיכר צקידושין לו כשירלה לקדש * ואס היה רולה לקדש לשום אשה הקידושין לא היו לו חלל לה * או למי שהיה רולה לקדש עכ"ל * ומי יחן ידעתי חס הוא מצין מה שהוא מולל צפיו וצשפחיו * העצורה עמל הוא צעיי להשיצ על דצרים כאלו דאקיר לשומען כל שכן להשתעק צחן ולהשיצ עליהן דהוי כחוכא וחטולולא : ואומר חס דאפי' למיד ידים שאין מוכיחות לא חו ידים קידושין כאלו קידושין גמורין חן והחולדה שהוליד שאין צזה הלשון שהוא מקדש עמה לשום אשה וכו' ושהוא לא נחן לה הדיכר חלל לשמור אותו לו כשיקדש וכו' חולדות אלו חן כפי לשונו המדוקק והלל חלל כפי לשונו המורגל לכל לא נחן לה הדיכר חלל כרי לקדש צעלמה לו וכל שכן שהיה משורבי עמו ממהם שסיס והרחיה הגדולה לדצרינו היא חשונת הרשצ"א ז' ששהיל לו לצור והיא כנגדו וצכפא דחק כגרה ציה כשרוק חרדלל וצירלה צציריה חלל לקטלל * דליצור ודאי לא היצן פשע החשונה ולא יירד לסקן דעת הרשצ"א ז' ולא ידע כוחותו הגלויה לכל מי שיש לו קלח השנה צמוסכל ואפילו שהשמיט מנוסח חשונת הרשצ"א ז' מלח לו שחי פעמים לא מקחייה דצלל לו דצרו פשוטים ומוכריחים מלד עלמן :

ואתה המורה דת ודין דצבר של ערוה גכצי לו למה לך * והלל ידעת כי כל חכם לצ צנו נחש יחמס * וצכפרי הרצ ז' כל יום לצו רוחס * ואין לך התנללות לומר שהיה לו חסרה מוסקד דצללו לו הדצרים הס פשוטים שם ומוכריחים מלד עלמן כדלמון : חס לשון חשונת הרשצ"א ז' צרלובן שכתן

ואני אומר דלוחה עדות לו הוכח שהיא חמישית ללו עדות היא כלל לא להכחיש ולא להזים ממהם חספי חלל שכתב צה כד חלל לקדמל רצי אצורה ו' נחל והעיד צציו חמישי טעבר היה מכצד הצית וכו' ולא זכר חי זה חמישי היה ולי איפשר לעמוד עליו כי לא נכתב זמן צלוחה קבלת עדות כמו שירלו הרוחם צבוסח הקבלה עדו' הכחונה לעיל צצלה עליה חשונת החכם * וצעקר הקבלה עדות לא ידעיין חס אותו יום חמישי שזכרו העדים הוא של אותו שצוב או של אותו חרש או של אותו שנה או של אותו שמועה או של צולחה * וחיוקוקות של צית רצן יודעיין שאין כאן שום עדות כלל * והכחם המורה של דמחק לא שח נצו לזה ולא רחל כי העדות האמת נתקבלה צצית דין אחד וצוים אחר * והעדוה האחרת צפני צית דין אחר וצוים אחר זמן האחי היה לו להחייצב דצבר של ערוה החמורה ולא היה פוער פה לצלי חוק * חס כי ישל דעו למרחוק * :

עוד שהעד השני של ההכחשה העיד קחם וידוע ה' שלריך העד לפרש דצרו צפיו כדליחא צכנהדרין פ"ד מיתות דגס חס כמוהו אין מקצלין אותו חלל צצרכת השס דלח מלי כפרס מפרי כצור השס וכמו שכתב צמישרים נחצי רלצון חצי וצחוקות הדייין וכמו שכתב מן המפרשים ז' שלריך העד לפרש עדותו צפיו * וכשחקרו * אותו צית דין אחר כך ושאלו אותו על זמן העדות ולפרש דצרו הסחומים צכח כדוי אחר שהוא מלל הפתח פתוח כשיד לכצד הצית צער ושלל נהיצב שם צלוחתו צית צער אפילו חלי שעה * ועלה לו למעלה וככנס לצית והניח חס חצירו מדצר עם אותו שני יסודים והפתח פתוח ולא ידע מה נעשה אחר כך * גם על הזמן אחר שאינו יודע צחי זה זמן היה העדות לא צחי זה יום ולא צחי זה שצוב ולא צחי זה חרש והנה כחצעל העד האחר מלד אחר ואין כאן שום ריח עדות כלל * ועוד איכא למיתמה עובל על החכם הזה דאפילו חס נכיה שהעדוה עדות צמונה וצעבייה * ליכא הכא לא הכחשה ולא הזמה ומי יחן ידעתי אלו השחי שעות חו השעה וחלי לוי זה צצוב כשער אותו והנה אין לנו זמן קצוב לזה הענין ולא יסוד לזה הצכין דהמשערים השעות היינו מתחלת היום חו מליחות השמש חצל עדויות אלו הרלצונה חס צבעה שילאו מציה וידוע הוא לכל צעל שכל כי יליח צ"ה אין לה זמן קצוב כי לפעמים יללו מחר ולפעמים יתאחרו ולפעמים יעמדו לשמוע ההלכה שקרין שם צכל יום ולפעמים חסיה ההלכה חרובה ולפעמים קלרה ולפעמים מתאחר הצ"ה האחר יוחר מהאחרת שעה חו חלי שעה צלרכי צצור חו צולול * גם ידוע הוא צציה של העדים אינה צ"ה של כה"ר יוסף ג' ואפילו צצ"ה אחר חיס יולאין צבעה אחר והכל יקרא צבעה שילאו :

גם צעדוה השנית החושצים להכחיש צהעדי הקידושין אין שם צבול ולא זמן קצוב לכין צו השעות כי אין שיעור השעות שם חלל מציחל כה"ר יוסף ג' מציה וציתו מציה פשוט הוא דלין לה צבול דאיפשר צצח צמורה ואיפשר שכתעכב חס מעט ואס הרצה חס לקרות כמנהגו חס לרצר עם צני ארס צצ"ה חו צחון : סוף דצר שאין כאן עת ולא זמן קצוב לחלחל אלו השעות ולא לקופן כדי לכוי' צו שיעור השעות * ואפילו חס נכיה כי יליח חולן מציה ככסיו היה צרנע אחר איפשר דמה שאמרו הרלצונים צבעה שילאו היינו צקוק השעה צכין שנתלל ההפרס צציהם פתוח שמועה חס לפי הנחחו וכל שכן דלפי האמת אין לנו לורק צכל זה דלעולס לית הכא שום הכחשה כלל דמליחל למימר שקצבלה הקידושין קורס צצח החכם כרי יוסף מציה שיעדי הקידושין מהרו לללח מציה שלהם וקבלה הקידושין צצניהם וככנסה לצית כי העדים לא אמרו שכתעכבו דדהילת כשחי שעות כי חס אחר ציחוח מציה חצל קורס לא אחר חלל שקבר הפתח מהאצק ולא אחר שישצ שם כמו שאמר אחר ציחל כה"ר יוסף * חו איפשר גם כן שהיה דצבר קורס שילא כה"ר יוסף לצ"ה וקורס שירדו הס לכצד דרהילת וכו' יוסף חנסתו השיגה ונחלחר לללח וכשרלו חס עידי הקידושין עומדים חלל הפתח היה אחר נחליח הקידושין : לא חליכס כל צעלי דעת הצירו ורלו חס צעדוה אשר כזה יחמו ויוכחשו עידי קידושי חורה וערוה החמורה אפילו חס היה העדות עדות כדלמון :

ודבר ידוע הוא דאפילו צומן הקצוב והמוגבל עצרי איכסי דעמו צשחי שעות כדליחא חסם ג' חון דמסקנל חסם דעמו איכסי צין חמישית לצצצית וכמו שכתב שם הר"ק ז'ל צכלכות וכן דעת הרמצ"ס ז'ל וחף לצ צדתי צצצירו שחל יטעה צין חמישית לשעית כצר כחצ צחשונה דמה שכתב צכלכות הוא האמת חס לשוכו מה שכתב צכלכות שחל יטעה צין חמישית לשצצית הוא האמת וזול דצרי החלמוד כפי מה שהקשו שם ואלי זכרתי דצבר היוחר מלי והוא עעוה שעה צבעה שאחריה וכו' ע"כ * חלל דמכל מקום לריק עיון דצצרו שכתב צני עדות זה לשוכו אחר עד אחר צשחי שעות והשחי חו' צצלשה היה עדותן קיימת שדרך העס למעוה צבעה ח' וכו' ואילו היה אומר שדרך העדים למעוה וכו' חס חמילל ממש דהעדים זריון חס חלל מחומרו העס כרלה דעל כולי עלמל קאמר ואיפשר לומר דלדידה אפילו חס חמלל כל אשר חוכל וכומר שהרלצון נחכוון לחלחל שעה שחית והשחי לקוף הג' יש כאן עעוה שחי שעות חקר משהו עדותן עדות דרך העס לצעוה צכרי וכדצחל חליצל דקסח מחמי' דהוי צורקין דהיינו רצי מחיר וכמו שכתב צחשונתו ג' חון * ואפילו כי איכא לחלל צין חון לעדות ולומר דצני עדות לעולס לא עעו חלל צבעה ממש חסם שהעדים זריוס חס ע"כ דסי קהדי דלין ליכא למימר צצוה חס וכו' צצרי רש"י ז'ל שכתב דמעמל דמילחל לפי שידוע הוא שסוף לידרש צצרי' ומקירה וכמו שכתב שם זה לשוכו עדו' מקורי לוריון ח' חס צא להעיד על הכפס חלל חס כן צקי צבעה לפי שידוע הוא שסופו לידרש צצריה ומקירה חלל חון על הכל מוטל ושחיו צקי צשעות טועה עד כאן * וצמילחל דלין ידע הוא לית הכא מקירה וצריה וכו' ששני נערים המכצדים דהילתו שלו וחלמלל דמקפחיל [היא] חס צשעות ידועו' ומוגבלות עצרי איכסי דעמו צבעה חו

סייח אומר דלא קא מקפיד ארז ז"ל חלל לפי שלא אומר לי כדברי הרשב"א ז"ל דלעיל וחסר גם מלפניו זה מלה לו וכן לפי שכל אומר בשעת חגיגה הקידושין דברים שהאשה מתקדשת בהן לו וזהו שכתב רמב"ם דבריו אינו מביא דבריו אלו שהאשה היא מתקדשת בלתי אומר דברים שהאשה מתקדשת בהם דבמה שכתב הרמב"ם ז"ל בהשוואתו זה לשון ה"ק קידושין בנהלך ולא פירש למי קדשה אין כאן ציה ממש וזוהי לריבה גם עד כאן וידוע הוא כי אחרון לשון כדבריו הוא לשון כדבר לא ימלא מחקרו או ממשות סופר ואפשר שדבריו פשוטים הם בכלל דבריו וכוונתו מקום יסודי שיהיה אין לדבריו שו' מליא' דמה ענין זה ללמוד שגט עד שכתב וכו' צדקן שלט שלא הזכיר שום אשה שהיא מתקדשת ומה כל ענין זה ומה שום אשה הוא לר"ך להזכיר אחר כלום לרי' להזכיר שם אשה בקידושין שגט עלמך שאלו לו קח זה או הילך זה בקידושין לבתך. אי נמי חס' צדק מתקדשת לי בזה סיבה דלית ליה חלל בה אחר כלום לר"ך להזכיר את שמה ומה שם אשה שייך בנדון שלנו שהיא מתקדשת מד' עומה ואומר לה קח זה בקידושין ודאי דדברים כללו לא כימנו ליכנס.

ובמה שכתב שם הרב ז"ל ואומר ועוד דעני' שיהיה לשו' שיוכיח להצא וכו' ערוב פשוט כחצו כאן בדבריו ואיך רואה שום משפט צלוחו ק"י שכתב למילתא דלפסא דקליק מיהא. וכ"ש דלוחו משפט כחצו כחצו אחרו דלעיל זה לשון וכו' נדרי' שלנו שלא הזכיר שום אשה ואיך מה חידש כאן אין שום חידוש אלא דלמעלה אומר כן שכן וכוונתו בק"י חס' ק"י שאלו עליו חסודא חסרון לאדם להשיב עליו והחיותו ידעין דאין שום יחס ולא שום דמיון בין ה"ל לישאל לעובדא דל"ן. דמה ענין חס' הוא או כחצו הוא או קידושין הן ללמוד שלנו דלמך לה חס' זה בקידושין בלתי מתקדשת לי בזה והחס' הזה מנבב ומציא דברים שאינן כענין ואין להן שום שייכות ולא ריש ולא ענין כענין: וכבר כתבנו דלא ה"ן דברי הרב ולא יד' לטוף דעמו ודברי הרב ז"ל לחוד ועובדא דל"ן לחוד. ולכאן עלמא קידושין גמורין הן ואין זה לר"ך לפנים * ובדולה מזה חס' כחצו הרב ריב"ש ז"ל (ק"י ק"ע) גבי חס' אחד שכתב ענינה לאשה ואומר לה הרי אני נותנה לך בחורית קידושין ולא אומר לי ואפילו הכי אומר דהו' קידושין וכחצו בתשובה דלא מיקרי ידים שאינן מוכיחין אלא צד שמתחיל להזכיר ואינו גומר אחרו ואין מוכיח מתחלת דליצור מה היתה כוונתו דהיינו לישאל דידים שהוא לשון ציה יד אחתו דליצור כמו שכתב רש"י ז"ל דומיא דמי שאומר הרי את מתקדשת ולא אומר לי וכו' עד חלל מי שאומר הריני נותנה לך בחורית קידושין אין כאן ידים אלא דליצור שלם כיו' שהזכיר שהוא הנותן לה בחורית קידושין. כבר נראה מלשון שחזקת המקדש והיא מתקדשת דלא שצ"ק איכא מלתא דנפשיה ומיד דמי עליה וכו' והכל כיון שהדיבור שלם לא מיקרי יד שכתב נראה ממש שהוא נותנה לה לשם קידושין ואוליכין בזה לאומדנא לא שצ"ק איכא מיד דמי עלי וכן לא שצ"ק אכחש מיד דמי ליה הכלה מיהא ואמריקן שהוא המקדש והיא המתקדשת ואין לשון חס' כלום ואע"פ שלא אומר הרי את מתקדשת לי וכו' וכל שכן הכל שהזכיר לה בדיבור שהוא נותנה לה בחורית קידושין עד כאן לשון וכו' שכתבנו דל"ן שאלו לי וכו' שכתבנו שיהיה משודרת לו ומכאן ימים שאין מקום לתקופה צו כלל:

גם הר"ם י"ע כתב בתשובה גבי מי שכתב ענינה לאשה ואומר לה אני נותן לך זה בשביל אהבה וחיבה דלריבה גט מקפדן חס' לשון שם * ועוד נראה לי כיון דלמך לה אני נותן לך זה בשביל אהבה וחיבה שיש לחוש לקידושין ושומא כן רלה לומר על מנת שהאשה אהבה בדיבור ותסמי אהובתי ולא ברע ה"ל לישאל מניימא דמי לי ומיעודת לי עמי נגדי ללעמי קבורתי תחתי תפוסתי לקוחתי מרופתי ואם כן אהובתי כ"י איכא לטפוקי. ואם כן חס' ה"ה דעת שיהיה לקידושין לריבה גט עד כאן:

עוד כתב הרב"ם וגם מנעין שבה חס' חס' צוגרת או לא * נחמור חס' בנדון שלפנינו אפי' חס' לא נאמר שלא היתה חלל עדות מוכחשת היא חס' אקורא דרבנן ובאקורא דרבנן עד אחד נאמן בענין הסמיכות וגם עדות נשים חס' פשוט בלתי נאמן ובתשובה שומדרי עד כאן לשון * כבר כתבנו דאין יקור לה הבין ואין לדבר זה לא שורש ולא ענין דלית הכל לא הוה ולא הכחשת כלל * ואפילו לפי דבריו והוא הרכיב הדבר על קו הסתור ונעם עליו מלאכי זה ואפילו לפי הנחתו יש לדון עליו שהוא כחצו דבאקורא דרבנן עד אחד ובשים נאמנים על הסמיכות וידוע הוא וכל הספרים מלאים ומורגל צפי הנשים והקטנים דנשים נאמנות על הסמיכות וכמו שכתב הרשב"ם ז"ל פרק שרי מילכות אישות חס' לשון כשדוקין הנה צדוק המון שהוא כל שנה יצ"ן קודי המון צין לאחר המון צדוקים אחרת על פי נשים כשירות ואפילו חס' אחר צדוקה ושומעין לה חס' הציאה קימין חס' לא הציאה. ושם פירש גס צ"ן דהשנים אין קומין צין על פי נשים אלא על שני עדים כשרים להעיד. ונראה מדבריו ז"ל שקומין על הנשים צין לקולא צין לחומרא וכן כתב הרמב"ם ז"ל לזכרה ריש פרק יולא דופן דח"ק סבר דכל הנשים הצדקות כדקדוק על ידי נשי' צין לקולא צין לחומרא כלומר צין לפי הפרק צין חס' הפרק צין לאחר הפרק לקולא היינו לפי הפרק ולחומרא שם אחרת קטנה היא שלא הציאה שתי שערות או שהציאה אלא שהם שומא מנאמנת * לחומרא היינו לאחר הפרק שם אחרת שהציאה שתי שערות אינה מנאמנת וכן חס' העידה שיהי גדולה חוללת דמיימא חס' לקולא לקולא שהנשים נאמנות עליה לחס' צין לחומרא צין לקולא וכו' עד כך נראה פירוש דבר זה והכלה כח"ק דלמך צין להקל צין להחמיר נשים נאמנות וכו' עד כאן. וכן נראה דעת הר"ף ז"ל וכן הקב"ה הרשב"ם ז"ל וכן דעת הרמב"ם ז"ל והאחרונים ז"ל. וכפי הנראה מדבריו זה החס' המנעין שתי שערות הנשים והקטנים אלו שום דכנס נשים וילא צקימין זה קימין שאינו שוקל את דבריו.

עוד כתב זה לשון וגם יש ספק אחר נכאן דלדעת הר"ר דוראן זכרנו לצרכה

שכתב ללחם עומה ואומר לה הרי את נותן לך חלל בקידושין ולא סייג דברים על ספק קידושין וסג"ס טאף על פי שכתבנו לשם קידושין לשמאל דלמך צני' ידים מוכיחות אין זו מידקשת ואפילו אומר שיהיה דלמך קדשת לא נחבטו דעל מקום שכתב מיהא לא היו פס ידים מוכיחות. ועוד דלמך קדשת בלא עדים אפילו שיהיה מוכיחות וכל שאין כאן ידים מוכיחות אין כאן עומה מתקדשת לו אלא משהיה שומעין שכלך נחבטו * ונראה יש למש' להחמיר שאלו בקידושין צבעין זה לא צניק ידים מוכיחות ולריבה גט עד כאן לשון: וכן נמי כתב בסדוסיו פרק קמא דקידושין ז"ל וסליכך לענין קידושין אומר לה הרי את מתקדשת ולא אומר לי אינה מתקדשת ומיהא איכא למימר דהשקטן לה ולריבה גט עד כאן. ה"ק קמא צדקא דלפילו צמקס דלמך לה ארי' נותן לך חלל בקידושין ולא אומר לי דדבר מלי הוא שארם מתקדשת אשה לחצורו ואפילו הכי השקטן להחמיר והלכ"ה גט. ואילו בעובדא דל"ן דקאמר לי לית ליה חלל לא ידים ולא רגלים אלא קידושין גמורין כדאמרן. ועתה צעלי סכל השכילו הצינו ודלו צו הרמ"ה שמיא עכאן זה החס' לצעל קידושין תורה ולתשיא ערום לשוק:

עוד כתב על תשובה זו ז"ל הרי צפירות דרעמא הרשב"א ז"ל שאפי' נכאן שיהי ידים אלא שאינן מוכיחות לא אומר שיהי לחוש חלל מפני ששניהם אומר שכתבנו לשם קידושין חלל חס' היתה מתקדשת לא היה חושש לקידושין כלל וכל שכן בנדון שלט שהאשה מתקדשת ואין כאן שום יד כלל ויותר מוכיח הלשון שהעידו שאלו חס' זה הדין בקידושין לי שהוא היה הקני' ולא היה עד כאן דבריו: ומה שכתב דלא אומר כך חלל מפני ששניהם אומר שכתבנו לשם קידושין וכו' כבר כתבנו דלא ה"ן דבריו ולא מסיק מיהא כוונת דמסיק מעלל מני כרצא דלמך לא קאמר אלא ואפילו אומר שיהיה דלמך קדשת לו נחבטו וכו' דלמך לשם קידושין פשוט הוא שם דנחבטו לשם קידושין דצפירות קאמר לה הרי אני נותן לך חלל בקידושין ולשם כך קבלה העומה וכן כתב הרשב"א ז"ל שם בתחלת דבריו זה לשון שאפילו שכתבנו לשם קידושין וכו' וזה כן היכי קאמר השתא ואף על פי ששניהם מוכיחים דלשם קידושין נחבטו וכו' והדבר מפורש בדברי המקדש אלא ע"כ דלמך מקפיד חלל לפי שלא אומר לי דלא פירש שקידשה לעלמא ואפילו הכי השקטן להחמיר:

ועוד דלו הוה צפירות הענין כמו שכתבנו מה שכתב הרב ז"ל ומיהא יש לחוש להחמיר שאלו צבעין זה וכו' עד כאן. דקא' אבופא דעובדא ששאל עליו והתם לא אומר דנחבטו שיהיה להתקדש חס' יוכן צקל לעומה ענין הלשון וידעין ענינו כחצו זה להראותו דלפילו לפי שיעתו והנחתו אין מליאות לדבריו חלל לפי האמת פשוט ה' דל"ר שקוצצת עליו אותה תשובה הוא לפי שלא אומר לי וכמו שכתב צפירות צדקא דלמך לישאל דלעיל וכן נמי כתבנו מן המפרשים ז"ל. וכן כתב הרמב"ם בתשובה חס' לשון נכאן שאלו למדין מדברי הר"ף ז"ל דאף לאצי דלמך בדברים ידים שאין מוכיחין הוין ידים מוכיחות דקידושין שאלו אומר מתקדשת ולא אומר לי לא הוין קידושין דלא הו' הוכחה כלל ע"כ:

ובמה שכתב החס' זה לשון ויותר מוכיח הלשון שהעידו שאלו חס' זה הדין בקידושין לי שהוא היה הקני' ולא היה עד כאן. הקנין הזה ההעדר עוז ממש שאין הוכחה הלשון כך חלל לפי לשון הוא הולל ומלחלל כמו שיראו הרמב"ם צדקא דלמך בשבועה זו וצולחה. אלא לפי האמת אין משמעי הלשון חלל חס' זה הדין בקידושין מתקדשת לי ולא שיהיה הוא קני' לה כמו שכתב. ומה שכתב כל שכן בנדון שכתבנו שאלו מוכחשת איני יודע מי לחש לו דבר זה דממשק לו הוה שיהי מתקדשת דלפילו צמקס זה לא עמדנו על זה ולא שאלנו ענין ואיך בזר אומר על דבר פי צעל דל"ן והו' צדקא ומולדתו פרושה צמקס:

עוד הציא רמב"ם לעיל מדברי הר"ר דוראן ז"ל וכתב זה לשון * ובדולה מזה כתב הר"ר דוראן ז"ל בלמך שאלו לאדם אחר עול ענינה זו והסג"ס לו לוח ואומר ליה שלם ידך ואחר צו או אומר לו שומעון קידושין על צדק והסג"ס על זה הלשון שאינו כלום ח"ל מפני שלא אומר בשעת קידושין דברים שהאשה מתקדשת בהם שכתבנו לו קידושין על צדק אינו מוכיח דברים אלו שהאשה הוא מקדש עד כאן לשון הרב ז"ל. וכל שכן בנדון שלפנינו שלא הזכיר שום אשה שהיא מתקדשת אלא חס' זה הדין בקידושין לי:

עוד כתב הרב ז"ל בתשובה שאלה דענין שאלו לשון שיוכיח להצא כדמוכח בפרק השולח גבי צינול גט דליצורא לן חס' הרי הוא חס' מהו ואקסיקא דליצורא דלמך שומע וכו' ולפיו זה נבב צלשון זה לקדש הרי את מתקדשת לי משהו דליצורא דלמך שומע אלא הרי לא משהו להצא דמי נחמס הוא כחצו הוא ולא אומר כלום * והכל שאלו קידושין הן ולא אומר קידושין יהו או הרי הן קידושין אינן כלום עד כאן לשון הרב ז"ל. והרי חס' דן ק"י שם שהזכיר האשה שאלו קידושין על צדק לא כלום הוא כל שכן נכאן שלא הזכיר שום אשה עד כאן לשון החס':

ואני אומר דגם צוה לא ה"ן כוונת הרב ז"ל ומי יתן ידעתי גם צוה חס' הוא ענין דבריו עלמא וכפי הנראה מלשון הרב ז"ל שמיא דלא אומר שאינו כלום חלל לפי שלא אומר לו בשעת נתינת הקידושין דבר שהאשה מתקדשת בו כגון לומר לו עול זה או הילך זה קידושין לבתך או חס' צדק מתקדשת לי בזה וכוונתו צוה חלל הכל לא קאמר חלל שאלו ידך ואחר צוה ולא אומר לו דבר עד אחר נתינתו וכמו שכתב הרשב"ם ז"ל צמקס קמא דלמך דלמך מתקדשת ואפילו חס' חס' הרי את מתקדשת לי והיא רולה לר"ך שיעול הכנס מענה ויחזור ויחמנו לה בחורית קידושין עד כאן: וכן הציא דבריו הרב צעל הענין ז"ל בלשון פ"ג. אי נמי איפשר לומר מפני שאלו על צדק ולא אומר והלמלא שאין תשובה הרב ז"ל מליה בדידי להכריח מנחה משפט הלשון

שאלות ותשובות רבי אבן חביב

בט חלילה ולא כמעט מעולם הפקעת קידושין במצרים. ולא עוד חלל שטוא
מציא סחירת דבריו צפי קולמוסו ומריה וזיה אלה כיו"ל ביה כרגא וציריה צמיץ
לשרגא דרפי' צמקוס שהפקיעו הקידושין. צפירוש כתב שסרגא ז"ל השם להחמיר
ומלריכה בט והו' שלא צמקוס שהפקעת איכו חושש ורואה להחליטא בלא גע
גם הר דוראן ז"ל הנה הוא כחשק דבר וכתב אצל מקפאק לי אי אפקעי'
לקידושין מריה: עוד כתב אצל מקפאק לי אס היחא דעת הלצ' להפקיע
הקידושין אס לאו עד כאן: סוף דבר שהרז ז"ל כחשק דבר וסוף כתב דרדאי
לכך נכתבו ומוציא חובתו צקולמוסו. ואינו מרגיש צעלמו וכל שכן שהרשניא
ז"ל כתב צאלותיו צפירוש דאין צמרס שהעילו הקהל הפקעת קידושין כלל אלא
אס הפקיעו צפירוש. כלל ד' ילחא דחא הצורה כיון שיש שני עדים המעידים
שנחקרשם צטי הצבורות מקודשת בגוריה הוא ואף על פי שלא נבדקה ולדעת קלמ
מפרש' לריכה בט משי:

ועתה לרי' אבי לרן על זה החכם המורה ולהוכיח אותו עוצה הוכחת מנולת
מחשבה צלוה. כי מי החכם ורודע פשר דבר כנהר כנר. שטק
ועבר? יגיע עד לזר. יתבצ להשיב: ערס יקשיב. דברי שתי הכחות
וכאמס. וריוחס וטעמס. או לכוף אלו לחכמי המקוס ולקוס ולעמוד על
דעמס. לשאלו מחמס. גופא דעוצדא היכי הוה ולעמוד האמת העשוקה.
וצולקה ומצוקה. וכבר הוכחתי אותו אשתקד על כיו"ל בזה צענין בט על
חכאי שכתב צמקומסו זה וכחצתי עליו צקוף חצונתי שהצנתי על דבריו ז"ל.
והאמת כי מן הרואי היה לי מדבריו עיני להעלים. כי מי הקדימתי ואשלים אלא
שראיתי כי לא יאות העלם העין מחלונת הכושר. ומאונחא סיושר דבר אשר
כזה החלוי צליק' עדות החמורה ולכפית על החורה פסקתה ולדחות האיסור
הצורר מפני ספק ההיחר. מלורף להפלת חצירי שהפלירו צי לחוות אף אבי
דעי. ושמעי ורעי צראחס רוב החפן והצהלה שכתל להשיב ערס יקשיב
ולחכנס בלא צר. לזרות ולהצר. ולפקוק הדבר. צאחרל דלאו דיליה ולרדחיו
צורך ציחיו. ישת ידו על כולנו. מי משלנו. צאחרל בואת מעלה על דחו.
ולפני גדולים יהפך שיחו. לצני חוק. אף כי ישא דעו למחוק. וילא חוץ
לפוך חרי עד וצאמרי רוח לשוח בצעות עולם. ומוליא מחרות זרות. צמעטי'
לסחור. ודברי קטעור אשר אין: הן לא שורש ולא ענף. לא קרסולים ולא
ככף. לא צנין ולא ענין. לא ריח ולא טעם כעקר. עס היחיו יודע כי חיל
יש אחסו יודע עד מה. וכמה וכמה. חכמים שלימים וכן רעים. ונגד פניהם
כצורים. עוקרים הרים וטוחנים. זה צוה ומוליאין קומה מנופה צשלש עשרה
נפה. לא יטה לארץ ומלס. ודצריהם יקוס לעולם עיב דברי שס. והנה גם
עמה. ככחו אז כמו עמה. לא יחרד אס צעיר צשיפר יתקע. ולקולו הארץ
צחקע. ואס לעזה מדינה עדינה. לא יסוד מפני כל. צכל מכל כל. לחת
חרצ חצונה שיחתו וסצרתו. ציד הכה האחת. וזה חושצים המעוות לחקן.
ולומר כבר הורה זקן. ופכיו חולכים צקרב. לא ישב צמארב. וכל דבריו לא
חו צצ צירב.

ושלום על דייכי ישראל הדנין דין אמת לאמתו ודבר צעמו. ככפש משרת משה
ן' אלאשקר:

קלח **כבא לידי** אלו השני קודדיקים מהרתי למלא חצונה להשיב שולחי
דבר הלא הוא החכם השלם כמחיר משה צן אלאשקאר ילי'
שרלה לעמוד על דעתי ושלח לידי. האמנס להיות השליח המציאס כחוף לא
יכולתי לסדר דברי חצונתי צאורך כאשר עס לצני וספצתי לו חצונה צקולר
והיא הנמשכת ראשונה מחלטה כדעשתי לאשר שאלוני וכי' ואחר כך קדרתי
קודרסם ארוך צעיקר הדין ורליוחיו חולדותיו לצית אצותיו צמיונר קדישין וגורת
עירין. מלשכת פלהדין מחלחו גרסיקן צסנחדרין. מעשה צריה אחת שנחקרש'
והיו שס עדויות ומחישו' זו אח זו והמחצר הלזיכה בט ופליג על המחיש'
וצקוף החצונה כחצו עופס העדויות.

נדרשתי לאשר שאלתי לחוות דעי הקל' על דבר ריזה אחת שמה אורדוואי'יה
צחו של כר' מאיר לרפחי' שנחקרשמה כפי העדות עדים. ועדים
אחרים העידו עליהם והציגום או הכחישום כפי הכרל' גם יש ספקות אחרות
צענין כאשר הוא מוצא לרואה עופס העדויות. ועס היות שאלו"א הד"ה הם
לאור ולצרר אמתתו כדאי לרץ צ' דברים עיני' לראות ממש מלצ המוקוס שבו
נכתו הקדוש' לצרר מחוכו אס העדות אחרונות כונעה צראשונה או לא וציני
השכל והחכמה והמערד לראות צמאלה המולחלח והצחירה מראית המשכנה וסחלמוד
למה שהעלו מחוכס לפסק הדין הפוסקי' ז"ל. וחרריו חיתכהו צעירי ראשי
העדה הקדושה אצן הראשה אשר צחוכס עבר המעשה הנכ' קהלה קדישא
צצמלרים ילי' עיר גדולה לאלדים עיר של ספרים מלכי ואפרכי מציחו רצן
קשישי דפקיע שמייה. ואכא לא צעירי חזינא דוכחא ואף לא חיתא צי חכמה
אוף הכי צהירמנא דידיו וועציותיו חזינא דעתא דירי קדמיהו פסק הדין
ורליוחיו חיתו וכל אצוריו. ועליהן לאסוקיהו או למגרע מניה: ולאו השתא
דאכתי לא אסתמיהא מילתא שסס היות אחס הראיות חרותות ומקודרות על
לוח צני עדיון לא סדרתים על ספר ועלי לקדרס צים וכמה ארדע פסק
הדין לצד.

ואומר כי הדבר הזה כבר נשאל ממני פעם אחרת על ידי צעל הדבר צעלמו
הלא הוא החכם המעילה כהיר יוסף גצלי יל' מהפך צזוכה הצחורה
המכרי כי צאו מדמשק דרך העיר הקדושה הזאת חוצ' צאל אח פי צדין הם
והרלה לי הע ויות ואמרתיו לו שלדעתי אי איפשר להחיר האשה המכרי צלי
בט צשום פרים. וכפי הכרל' עתס היחא צידו או הורחא החכס השלס כמחיר
יעקב צי רצ ילי' להחר והוא הפלים ממני ולא הצידי לי. וכמה כבר רלחית
ולא רלחתי צה דבר שמיחיי אוחי לחזור מדעתי הראשונה וככחי אז לאקור כחי
עתס

לצרכה והרשניא ז"ל אפילו צדקות צצעת הקידושין ואפילו היחא צה מיו שרים כעדות
מדים לריכסיעידו צצעת חדשים קורס הו' לה שתי שערות וכי' שלא יעידו על זה
אפילו התיח צה חותם עשרה שנים צספק קידושין היא ולריכה גפ' משכיהם ואף
אס הרליש ז"ל חולק על זה צצצוצה שאלה וצעלי התוספות צצדון שלפכיו שהי'
איסורא דרבנן כשהמאל לומר שהיא עדות מוכחשת כדלים הם הרשניא ז"ל
והריר דוראן ז"ל למקוד עליהם צענין איסורא דרבנן ומי שירלה לעמוד על
דעת הרשניא זכרונו לצרכה יעמוד על חידושיו פרק מי שמת עד כאן לשונו:
צבר כתצתי שזס החכס איכו שוקל אח דבריו ולא שס לקמחיה דהוא כתב שאין
כאן צצדון שלט שוס השש קידושין כלל והרליש שהציא מחאן היינו להחמיר
ולהלריכה בט ומשכיהם ומאלו דבריו כסותרין זה אח זה לאשר מחמה האמת יתח
חלח המדשה והמליחא הקשה שאלא צצברי הריר דוראן ז"ל גם הרשניא זכרונו
לצרכה אף על צצ דלא דבר צצצעה חדשים קורס הכה הוא כתב דצניק סימנין
להחמיר ולהלריכה בט משי ולא סמכי' אחזקה וכן כתב שס צפירושיו פרק מי
שמת זה לשון צורקין לקידושין אף על פי שהוא צן י"ב שרים ויוס אחד והאש'
צה י"ב שרים ויוס אי' לא סמכי' אשכים לאחזקיהו צצדולים וצני שער להחשצ
קידושין קידוש' ודאי אף להקל כגון לצעל קידוש' שני שקירש אחריו בלא בט
אלא צורקין אחריו אס הציא צי שערות יחשצו קידוש' ודאי עד כאן. וכן יש מן
המפרשים ז"ל שכתבו שס בני צורקין לקדושין זה לשון פירוש כשהחזקו צשנים
כגון צן י"ב שנה ויוס אחד וצנקה צה י"ב שנה ויוס אחד צורקין אס הציאו
שתי שערות קדושיהן קידושין וציעו בט ודאי לאו הו קידוש' ספק וגט ספק
כדאמרינן הסס חוששין שווא כשרו להחמיר אצל לא להקל עד כאן. והר'י
צעל התוספות ז"ל כתב דכל שהגיעה לכלל שרים ודאי חיה לן לומר כיון
דלאחר קידושין מלאו חזקה שסס צצעת הקידושין היו צה. וכן כתב הרל'ש
ז"ל צצצונה דכל שהגיעה לכלל שרים חזקה הציא סימנין וכי' ולא אלו צצצד
אמרו דאף הרצ הגדול הר"ף ז"ל כתב צהדיא פרק ציה שמה ז"ל וסא דאמרי' צורקין
למיוחיון קשה דחא אמרי' הלכה כרצא דקענה שהגיעה לכלל שנותיה אינה
לריכה צדיקה חזקה הציא סימנין ואף על צצ צצקנה לאחר זמן ולא אשכחא
צה מירי הא איפסיקא הלכחא דמישיקן שווא כשרו וכי' וסירן הלי דליפסי' הלכחא
דמישי' שווא כשרו לא איפסיק' הכי אלא היכא דקדיש חוד' זמן וצעל לאחר זמן הוה
ליה ספיקא דאוריחא כדכתי' לעיל וכי' עד דלא אמר רצא חזקה הציא סימנין
אלא לענין איסורי דאורי' דעצדי לחומרא ולא צדיקין דמישיקן שווא כשרו
וכי' עד כאן. וכן הסכמיו הרמזין זכרונו לצרכה והרשניא ז"ל וכן ממי כתב
הרליש ז"ל צספקים שס. וכן כתב הרמז'ס ז"ל פי"א מהלכו' גירושין צני
מוחלח ז"ל. אצל אס הגיע' לזמן הזה וצצעלה הוואל והצעילה קוכה מן החורה
כמו צציראו הרי זו אינה מוחלח ואינה לריכה צדיקה למיוחן שחזקה שהציא
סימנין. הרי שצצקנה ולא מלכח צה סימנין הוואל וצצעלה אחר שהגיעה לזמן
הרלי' לסימנין הרי זה חוששין לה שווא הציא וכשרו ולפי' לריכה בט מקפק
עד כאן. הילכך לדברי כולס צאקורא דאוריחא כהכא אינה לריכה צדיקה:

וגדולה מוחא כחצ הרצ הגדול רציו יוסף עוז עלס צצצונותיו צני קידוש'
נערה דכי מציא לימי צוגרת לא צעלי סימנים כלל חס לשון וממי
שלמו שחים עשרה שנה וששה חדשים ויוס אחד היחא צוגרת וכפאק לה
מריסו חניה לגמרי צין שהציא שתי שערות צין לא הציא שתי שערות דאחר
רצא קענה שהגיעה לכלל שנותיה אינה לריכה צדיקה חזקה הציא סימנין ומחא
לן דכי שלמו שחים עשרה שנה וששה חדשים ויוס אי' דלאחר הרי צוגרת
דאחר שמואל אין צין נערות צצצרות אלא ששה חדשים צצצד וכי' ע"כ.

עוד כתב צצצונה אחרת ז"ל דכי אשלטיה כחמנא לאצ צצצתיה עד
מישלס ימי נערות אשלטיה דכחי צצצוריה ציה חניה כל שנה
נעוריה לאציה וקא מפרשים רצן עד כמה עד שנים עשר שנה וששה
חדשים ויוס אחד צין אייחיתא סימנין צין לא אייחיתא צני אצ לא מעלין
ולא מורדין מחאן ואילך מי איכא לספוקא דהיא ליה צצצותיה אס כן גצול למה
עד כאן לשון. וכמה לא חלי ולא מרגיש הלי צצצד דצני להחיר ערוה לשוק
ואוור כדאי הוא הריר דוראן ז"ל למקוד עליו צמקוס שווא מלרץ גפ' משכיהם
ורולא להוכיח התיחר מוחד האיקו צצצד של ערוה ולי הוי ספיקא דרבנן כדקאמי
צהדיא כתב הרל'ש ז"ל שלא רלה למקוד עליו (כדמוכח) פרק ציה שמה דלא סמכינ'
אחזקה וצודקים אחסו וכי' משוס דכשווי קענה מדרבנן כינהו וסוה ליה ספיקא
דרבנן ולקולא וכמו שכתב ממי הר"ף ז"ל. וכבר כתצנו גם כן דאין צצצד שלכו
שוס חכמשה ולא שוס חזמה ולא עדות ולא ריח עדות כנגד עירי הקידושין.
עוד כתב צצצותיה דבריו המקולאים צפ' ז"ל גם מענין החקנה ירלה לי שאין
שוס השש צאלו הקידושין מפני שודאי חכמים כשהקרו אחת חקנה כוונתם
לא היה אלא להפקיע קידושין דאס לא כן מה הועילו צחקתס עד כאן לשון
ודאי דמיו הלי צצצד כדלא בגמיר אינטי שומעמחא ושלין צעולם מי שיש לו
ערים צראשו. ואחס עדת הנשים והקטרים הציעו ורלו מורה דמשק צמה רולא
להפקיע קידוש' חורה ולהחיר ערוה לשוק וכמה מוחרים רולא להצרות צירלח.
וסחמממיה וסחמיה עמוד והצונכו צה הסדור שלו וצאלו הרלי' שמוציא לדבריו
חלח כי הוא חקך הדין ואחר שאין שוס השש אלו הקידושין כלל מפני שודאי
חכמים כשהקרו חקנה כך היחא כוונתם וס שקר בגור כי אכחו וכל שלפכיו שודאי
אס חקרו אחס לא כחקנה אלא כדי שלא יורגלו העדים לקרש שלא צצצרות
ציה דין וכדי שיפרשו מלעשות כך מחמה הסכמיה והנה צשנים שצצרו מפני
שחומרה הרלועה והיו מקדשין צפרסקי' צלתי רשות ציה דין הכרתו צצתי
ככסי' שכל המקדש צלתי סופרי הקהל ורשות ציה דין מרין אחוה ואס הצדים
ומעשים צכל יוס שומדין העדים כשיחמט להעיר צלתי רשות ועכ"ז אינן ממענין
ואינן כשמענין אצל אין מי שיעלם על דעתו הפקעת קידושין ולא יליחא בלא